

๑๑๑.๑
๑๑๑.๑

๑๑

ปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปราณี จักขุประเสริฐ

13 ก.พ. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพันธบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาระดับมัธยม ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ผศ.ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ

(รศ.อาวุธ วัฒนสิน)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผศ.ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ

(รศ.อาวุธ วัฒนสิน)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ.ดร.ภรณ์ ชุรุรัตน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพันธบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาระดับมัธยม ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 28 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จอย่างสูง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันเตผลาชีวะ รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนเสน และรองศาสตราจารย์ ดร. ภรณ์ ศุรุรัตน์ ที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำ ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้อย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ราศรี ทองสวัสดิ์ อาจารย์ ดร. พัชรีย์ ผลโยธิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัญชลี ไสยวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา บุญฤทธิ และอาจารย์สำเร็จ จันทร์โอกล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัย พร้อมให้คำชี้แนะอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่อำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล และขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้การวิจัยนี้สำเร็จลงได้

ขอขอบคุณ คุณเรวดี พรรณดี ที่ช่วยเหลือในการจัดพิมพ์ปริญญาโทพนธ์ฉบับนี้ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ ขอขอบคุณ พี่น้องสกุล "พรรณดี" คุณบรรพต จักขุประเสริฐ และเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาปฐมวัยทุกคน ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงได้รับจากปริญญาโทพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่ คุณพ่อพันโทเชื้อ และคุณแม่ชุ่ม พรรณดี ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และสนับสนุนให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาโดยทุกประการ

ปราณี จักขุประเสริฐ

สารบัญ

บทที่	หน้า	
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	9
	ปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	18
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	55
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	57
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	58
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	58
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
	การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	61
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
สรุปผลการวิเคราะห์	99
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	110
ภาคผนวก	117
ประวัติย่อของผู้วิจัย	142

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	58
2	คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัย ที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารด้านงานวิชาการ	66
3	คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัย ที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารด้านบุคลากร	70
4	คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัย ที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารด้านอาคารสถานที่	73
5	คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัย ที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา	77
6	คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัย ที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอนด้านงานวิชาการ	80
7	คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัย ที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอนด้านบุคลากร	84
8	คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัย ที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอนด้านอาคารสถานที่	87

9	คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านสัมมนาการจัดการศึกษา	91
10	เปรียบเทียบปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จําแนกเป็นรายด้านและโดยเฉลี่ย ..	94
11	เปรียบเทียบปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จําแนกเป็นรายด้านและโดยเฉลี่ย ..	95
12	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นรายด้านและโดยเฉลี่ย	96
13	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นรายด้านและโดยเฉลี่ย	97

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนเป็นภาระหน้าที่ของรัฐ เพราะการศึกษา คือ เครื่องมือที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่รัฐใช้ในการพัฒนาประเทศทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ การเมืองหรือสังคม และวัฒนธรรม (ภิญโญ สาคร. 2524 : 1) การพัฒนา ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวได้นั้นต้องอาศัยคนเป็นปัจจัยที่สำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพ เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ดังนั้น ประเทศที่เจริญก้าวหน้าทุก ประเทศจึงล้วนเอาใจใส่ในการทะนุบำรุงการศึกษาอย่างกว้างขวาง และจริงจัง (จิตรกร ตั้งเกษมสุข. 2525 : 201)

การพัฒนามนุษย์เป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันดำเนินการ และกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ จะต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ จนถึงวัยก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา โดยเด็กในวัย 0 - 2 ปี หรือที่เรียกว่า วัยทารก ควรได้รับการเลี้ยงดู อบรม กล่อมเกลาจากครอบครัวอย่างใกล้ชิด เพราะเป็น ช่วงที่เด็กมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทุกด้าน เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาทางสติปัญญา จิตใจ บุคลิกภาพ ตลอดจนนิสัยพื้นฐานต่าง ๆ การพัฒนาการดังกล่าวจะต่อเนื่องมาถึงวัยก่อนเข้าเรียน คือ ช่วงอายุ 3 - 6 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เด็กเริ่มออกจากบ้านไปสู่สถานศึกษา การศึกษาในระดับนี้ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานชีวิต ให้แก่เด็กเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการเสริมสร้าง การพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมก่อน เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาในระดับต่อไป รวมทั้งเพื่อ เป็นการเตรียมตัวที่จะ เป็นคนไทยที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 1)

ในช่วงระยะเวลาที่มีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติจะเห็นได้ว่า รัฐตระหนักถึงความ สำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาในแต่ละฉบับรวมทั้งแผน

การศึกษาแห่งชาติต่างมุ่งพัฒนา และสร้างเสริมคุณภาพของพลเมือง ให้สามารถดำรงชีวิตและ
 ท้าประโยชน์แก่สังคม โดยเฉพาะแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ซึ่งประกาศใช้
 ตั้งแต่วันที่ 10 มีนาคม 2535 ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษา โดยเน้นความมุ่งหมาย
 ในการจัดการศึกษาว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน
 สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่าง
 เหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ อีกทั้งความมุ่งหมายของ
 การจัดการศึกษาจะเน้นการพัฒนาบุคคลใน 4 ด้าน อย่างสมดุลและกลมกลืนกัน คือ ด้านสติปัญญา
 ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ระบบการศึกษาตามนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
 พุทธศักราช 2535 เป็นระบบให้บุคคลได้ศึกษา และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สำหรับ
 การศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นการจัดโดยสถานศึกษาอาศัยระบบชั้นเรียนแบ่งเป็น
 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา
 ซึ่งการจัดการศึกษาแต่ละระดับต่างก็มีความสำคัญ โดยเฉพาะการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 เป็นการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อมของวัยเด็ก ทั้งทางร่างกาย
 จิตใจ สติปัญญา อารมณ์บุคลิกภาพ และสังคม เพื่อรับการศึกษาในระดับต่อไป (สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 1 - 3) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่จะต้อง
 รับผิดชอบในการจัดการศึกษาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่ง
 เป็นกรมหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ มีภาระกิจสำคัญในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่
 เป็นการศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 นอกจากนี้ยังได้รับ
 มอบหมายจากรัฐให้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้แก่เด็กวัยก่อนเกณฑ์การศึกษภาค
 บังคับ กลุ่มอายุ 4 - 6 ปี การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในระยะแรก สำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดตามขอบเขต และนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ใน
 แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 นโยบายเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 และมติคณะรัฐมนตรี โดยจัดทำเป็นโครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่นที่ใช้
 ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย โครงการเปิดขยายชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ
 โครงการจัดชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา โครงการวิจัยพัฒนาการศึกษาระดับก่อน
 ประถมศึกษา การดำเนินงานในระยะนี้เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเป็นตัวอย่าง และเพื่อการ
 ศึกษาวิจัย ผลการดำเนินงานพบว่า เด็กวัย 4 - 6 ปี มีวุฒิภาวะสูงขึ้น มีความสามารถเกิด

การเรียนรู้ และมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2529 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานโครงการอนุบาลชนบท ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการเปิดชั้นอนุบาลชนบท ตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 จนตลอดแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลศึกษาด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537ก : 4)

การพัฒนาการจัดการศึกษาตามภารกิจให้เป็นไปได้อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่รัฐบาลกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ในเชิงประมาณ 2540 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ และนโยบายในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในด้านปริมาณกำหนดเป้าหมายว่า เด็กวัยก่อนประถมศึกษาไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของประชากรกลุ่มอายุ 3 - 5 ปี ได้รับการเตรียมความพร้อมในชั้นอนุบาลศึกษา และเมื่อสิ้นแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ได้ผ่านการเตรียมความพร้อมในชั้นอนุบาลศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 18 - 19)

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร คือ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในกรุงเทพมหานคร มีภารกิจ และปริมาณงานในความรับผิดชอบดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2537 : 3)

1. ภารกิจ สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีภารกิจที่สำคัญ คือ จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้แก่เด็กที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 และจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามนโยบายของรัฐบาล และมติคณะรัฐมนตรีกำหนด

2. มีจำนวนนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่ต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาจำนวน 6,091 คน และมีหน่วยงานในสังกัดรวมทั้งสิ้น 38 โรงเรียน 5 กลุ่มโรงเรียน

สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาความพร้อมทุก ๆ ด้านให้แก่เด็กปฐมวัยก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา โดยแต่เดิมมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพียง 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก โรงเรียนอนุบาลสามเสน โรงเรียนอนุบาลพิบูลย์เวศม์ โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ โดยจัดเพื่อประโยชน์ในการวิจัย ต่อมาในปีการศึกษา 2534 ได้เปิดชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มอีก 8 โรงเรียน ปีการศึกษา 2535 มีโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดชั้นอนุบาลเพิ่มอีก 13 โรงเรียน ปีการศึกษา 2536 เปิดชั้นอนุบาลเพิ่มจำนวน 1 โรงเรียน และเมื่อถึงปีการศึกษา 2538 มีโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นอนุบาลหรือระดับก่อนประถมศึกษา รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 โรงเรียน การขยายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามลำดับดังกล่าวเป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และความพร้อมของแต่ละโรงเรียน โดยขณะนี้ยังคงเหลือโรงเรียนที่ยังไม่เปิดการสอนชั้นอนุบาล จำนวน 2 โรงเรียน สำหรับกิจกรรมที่สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ การอบรมครูชั้นอนุบาลที่เปิดใหม่ การอบรมผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นอนุบาล การสัมมนาชั้นอนุบาล การสัมมนาปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนชั้นอนุบาลที่เปิดใหม่ และทำสื่อการสอน (สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. 2535 : 5 - 8)

เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานในการบริหารโรงเรียน อันประกอบด้วย ปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2532 : 344) แต่เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีสภาพแตกต่างกัน และจำเป็นต้องเปิดดำเนินการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล และแผนงานการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวมาแล้ว สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จึงกำหนดให้โรงเรียนดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามสภาพความพร้อม และปัจจัยที่มีอยู่ จึงทำให้เกิดปัญหาความแตกต่าง

ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้หนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้วยลักษณะงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบดังกล่าวกับการที่ต้องสนองตอบนโยบายการศึกษาของชาติ ทำให้ผู้วิจัยมีความต้องการศึกษาค้นคว้าถึงสภาพปัจจุบันของปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และปัจจัยที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต เพื่อที่โรงเรียนประถมศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และมีสภาพใกล้เคียงกันทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแนวทางพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้านี้

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งจะ เป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้ในการจัดเตรียม และวางแผนพัฒนาโรงเรียนแต่ละด้านของแต่ละโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 จำนวน 465 คน จำแนกเป็น

2.1.1 ผู้บริหาร จำนวน 85 คน

2.1.2 ครูผู้สอน จำนวน 380 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารและครูผู้สอน จากข้อ 2.1 ที่ได้มาจากการเทียบตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (1970 : 608) แล้วนำไปสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนเป็น

2.2.1 ผู้บริหาร จำนวน 70 คน

2.2.2 ครูผู้สอน จำนวน 191 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพแยกตามกลุ่ม

3.1.1 ผู้บริหาร

3.1.2 ครูผู้สอน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับการประถมศึกษาด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 ด้านงานวิชาการ

3.2.2 ด้านบุคลากร

3.2.3 ด้านอาคารสถานที่

3.2.4 ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่เป็นและเกี่ยวข้องในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

1.1 ปัจจัยที่เป็นจริง หมายถึง สิ่งที่เป็นและเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นจริงอยู่ในปัจจุบัน

1.2 ปัจจัยที่คาดหวัง หมายถึง สิ่งที่เป็นและเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาการจัดการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การดำเนินงานด้านการศึกษาที่ต้องใช้ปัจจัยที่จำเป็น ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสนับสนุนการจัดการการศึกษา สำหรับนักเรียนช่วงอายุ 4 - 6 ปี ในระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

3. ปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง สิ่งที่เป็นในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ด้านงานวิชาการ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การนิเทศติดตามผล การวัดผล การประเมินผล การใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนในการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กชั้นอนุบาล

3.2 ด้านบุคลากร หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ และการพัฒนาครูผู้สอนชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา เช่น การจัดครูเข้าสอนชั้นอนุบาล การมอบหมายและการกำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติ การส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการสอนชั้นอนุบาลการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการอบรม เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย การส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการสอนชั้นอนุบาล

3.3 ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง งานที่เกี่ยวกับการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ เช่น การจัดบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ และการตกแต่งห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดชั้นอนุบาล

3.4 ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา หมายถึง งานที่เกี่ยวกับงานบริการด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานวิชาการที่ดำเนินการขึ้นเพื่อสนับสนุนให้งานวิชาการมีประสิทธิภาพ เช่น งานธุรการและการเงิน งานกิจการนักเรียนและงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4. ความคิดเห็น หมายถึง ความเข้าใจความรู้สึกของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีต่อบุคลากรในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว และผู้ช่วยผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

6. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ทำการสอนชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

7. โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนชั้นอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.1 ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.2 การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย
 - 1.3 รูปแบบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 - 1.4 หน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. ปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
 - 2.1 ด้านงานวิชาการ
 - 2.2 ด้านบุคลากร
 - 2.3 ด้านอาคารสถานที่
 - 2.4 ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายหลักเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา นักเรียนที่มีความพร้อมจะช่วยลดอัตราการซ้ำชั้นในการเรียนระดับประถมศึกษาเป็นอันมาก และยังช่วยทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะประสบการณ์ที่ได้รับในช่วงอายุนี้เป็นการสร้างพื้นฐานความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาที่ดีสำหรับช่วงอายุ

ต่อไป นอกจากนั้น การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับในระดับต้นของชีวิต เป็นรากฐานการพัฒนาคุณภาพของประชากร (กรมวิชาการ. 2534 : 2) สำหรับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย การมุ่งพัฒนาเด็กใน 3 ประการดังนี้ (ภรณ์ คุรุรัตน์. 2523 : 1)

(1) ความเสมอภาคทางโอกาส เด็กทุกคนไม่ว่าจะมาจากที่ใด สังคมใด จะมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ในการที่จะได้รับการพัฒนาในระดับปฐมวัย เพื่อให้เจริญเติบโตไปสู่ความเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ โดยเฉพาะเด็กในชนบท ในถิ่นสลัม หรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากไร้ ควรได้รับการพิจารณาช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาตามแนวทางเช่นเดียวกับที่เด็กในเมืองได้รับ

(2) การพัฒนาศักยภาพของเด็ก มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพหรือความสามารถอยู่ในตัว ซึ่งติดตัวมาแต่กำเนิด ศักยภาพต่าง ๆ เหล่านี้สามารถพัฒนาได้ และจะสามารถนำออกมาใช้เมื่อได้รับการกระตุ้น ทั้งจากสิ่งเร้าภายนอก และแรงจูงใจภายในตัวเอง การศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้จะต้องพยายามดึงเอาศักยภาพของเด็กแต่ละคนออกมา และพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญงอกงามสมบูรณ์

(3) ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นธรรมชาติของมนุษย์ เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันตามคุณสมบัติประจำตัว และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการจัดการศึกษาจะต้องตระหนักถึงหลักความจริงนี้ การตระหนักถึงธรรมชาติของมนุษย์ในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล จะเป็นพื้นฐานในการวางแนวทางพัฒนาเด็กตามลักษณะเฉพาะของเขา และเป็นการพยายามเข้าถึงตัวเด็กแต่ละคนด้วย

1. ความสำคัญของการจัดการศึกษา

เป้าหมายของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นอกจากมุ่งให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาได้ดี ยังเป็นการศึกษาพื้นฐานที่ทำให้เด็กมีชีวิตในอนาคตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากบทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเด็กไทย โดยคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กใน พ.ศ. 2535 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อน 6 ปี จะมีผลไปตลอดชีวิต หากเด็กได้รับการดูแลที่ดี ได้รับความรักความอบอุ่นจะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่น แจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่น การพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสถาบันหลายฝ่าย ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สื่อมวลชน และสิ่งแวดล้อม ตลอดจน

องค์กรที่จัดบริการพื้นฐานให้เด็กก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยทองของชีวิต หากต้องการให้พลเมืองเป็นอย่างไรก็สามารถทำได้ โดยพื้นฐานให้ตั้งแต่ก่อน 6 ปี รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยรัฐและเอกชนร่วมมือกันจัดบริการการศึกษาในระดับนี้ให้ทั่วถึง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีโรงเรียนในสังกัดตั้งอยู่กระจายทั่วประเทศ ทำให้สามารถจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาได้ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กวัยก่อนประถมศึกษาได้พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยจะขยายการจัดการศึกษาชั้นอนุบาลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ จัดงบประมาณสนับสนุนทั้งค่าวัสดุ และครุภัณฑ์ ด้านคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะสรรหาและพัฒนาครูอาจารย์ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถจัดประสบการณ์ให้เด็กวัยนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ และกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองสามารถพัฒนาเด็กได้อย่างถูกต้อง และส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการศึกษาระดับนี้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบวัฒนธรรมไทยควบคู่กับสาธารณสุข

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยซึ่งเป็นสังคมเปิด มีการติดต่อสัมพันธ์กับนานาประเทศมาก ทำให้มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และวิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนติดต่อสื่อสาร เป็นไปอย่างกว้างขวางทั้งในระดับชุมชน ระดับเมือง ระดับประเทศ และระดับโลก ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดความจำเป็นในการยกระดับ และพัฒนาความรู้พื้นฐานของประชากรของประเทศไทยให้สูงขึ้น เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนเจตคติที่เหมาะสมให้สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จึงเป็นการศึกษาพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคตที่ต้องอาศัยนโยบายการให้การสนับสนุนจากทุกฝ่าย บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเข้าใจแนวทางการจัดการศึกษา และวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการพัฒนาเด็กที่ถูกต้อง โดยถือว่าความร่วมมือจากทุกฝ่าย เป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และเพื่อเด็กไทยทุกคน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

2. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย

ประเทศไทยจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระยะแรกเป็นระยะก่อนมีระบบโรงเรียน แบ่งการจัดการศึกษาออกเป็น 3 ประเภท ประเภทแรก ได้แก่ การให้การศึกษาเด็กเล็กสำหรับเจ้านาย เชื้อพระวงศ์ จัดให้การศึกษาในพระบรมมหาราชวัง โดยจ้างอาลักษณ์มาสอนซึ่งเรียนรวมกันทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย ประเภทที่สอง การให้การศึกษาเด็กเล็กสำหรับบุคคลที่มีฐานะดี พ่อแม่จ้างครูมาสอนหนังสือที่บ้าน ประเภทที่สาม การให้การศึกษาเด็กเล็กแก่บุคคลธรรมดาที่พ่อแม่มีฐานะยากจน มีความจำเป็นต้องประกอบอาชีพ ไม่มีผู้ดูแลเด็ก จะนำเด็กไปฝากวัดเป็นลูกศิษย์วัด เพื่อให้เรียนหนังสือและศึกษาพระธรรมวินัย และถ้ายังเล็กมากพระสงฆ์ก็ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดูเรื่องการกิน การนอน ตลอดจนการอบรมสั่งสอน และให้การศึกษาด้วย

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในสมัยมีระบบโรงเรียนจัดในรูปของชั้นมูลศึกษา ซึ่งอาจฝากไว้ในโรงเรียนประถมศึกษาก็ได้ มุ่งสอนให้เด็กมีความรู้สูงเพื่อเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาเป็นการจัดกันเอง ไม่มีหลักสูตร และไม่มีระเบียบวิธีสอน การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในระยะเริ่มมีระบบโรงเรียนยังเน้นการสอนหนังสือเป็นสำคัญ

ในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาได้พัฒนาขึ้นมาในรูปอนุบาล (Kindergarten) จากหลักฐานแสดงให้เห็นว่า ความคิดเรื่องการอนุบาลศึกษาเริ่มเข้ามาสู่ประเทศไทย ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากพระองค์ได้เคยเสด็จประพาสทวีปยุโรป และโปรดเกล้าให้ผู้หน้าที่จัดการศึกษาไปศึกษาและดูงานต่างประเทศ และนอกจากนี้ในรัชสมัยของพระองค์ ได้มีสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศและพวกมิชชันนารีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการศึกษาของไทย การจัดการศึกษาในรูปของอนุบาลได้พัฒนาเรื่อย ๆ ได้อาศัยแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน เริ่มแรกได้จัดให้มีแผนกอนุบาลขึ้นในโรงเรียนราษฎร์ ต่อมาจึงมีโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของรัฐขึ้น คือ โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ ซึ่งถือเป็นแบบอย่างในการจัดโรงเรียนอนุบาลในสมัยต่อมา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527 : 137)

การขยายโรงเรียนอนุบาล รัฐได้ดำเนินการตามนโยบายของการขยายโรงเรียนอนุบาลในส่วนภูมิภาค และสามารถเปิดโรงเรียนอนุบาลได้ครบทุกจังหวัด และรัฐเน้นความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็ก ดังปรากฏในแผนการศึกษาชาติมาเป็นลำดับจนถึง

ปัจจุบัน ในทางปฏิบัติรัฐจัดการศึกษาระดับเด็กเล็กเพื่อเป็นตัวอย่าง และการวิจัย แต่สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาระดับเด็กเล็กในรูปแบบต่าง ๆ ได้ ในปัจจุบันได้รับความร่วมมือ และสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในการจัดบริการการศึกษาระดับเด็กเล็กในรูปแบบสถานบริบาลทารก ศูนย์เลี้ยงเด็ก และโรงเรียนอนุบาลเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันสถาบันทางการศึกษาก็ได้ทำหน้าที่ผลิตครูอนุบาล ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ส่วนการฝึกอบรมบุคลากรก็มีการประสานงานระหว่างสมาคม และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทางการศึกษา จัดฝึกอบรมบุคลากรประจำการให้แก่ศูนย์เด็กประเภทต่าง ๆ (สุนนา พานิช. 2531 : 5 - 6)

3. รูปแบบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

นโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา รัฐมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และให้อิสระในการจัดการศึกษาระดับนี้ให้จัดได้หลายรูปแบบ รวมทั้งมีการยืดหยุ่นอายุของเด็ก และช่วงที่เข้าเรียน ตลอดจนได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษา โดยมุ่งการอบรมเลี้ยงดู เพื่อเสริมสร้างภาวะโภชนาการ และให้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ และพร้อมที่จะเข้าเรียนในชั้นสูงต่อไปในทางปฏิบัติจริง เอกชนก็ได้แบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาระดับเด็กเล็กส่วนหนึ่ง และรัฐรับผิดชอบจัดบริการศูนย์เด็กเล็กอีกส่วนหนึ่ง การจัดการศึกษาในระดับนี้สามารถจัดออกได้เป็นรูปต่าง ๆ ได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

3.1 สถานบริบาลทารก หน่วยงานที่จัดมีทั้งภาครัฐบาลและเอกชน รับเด็กที่มีอายุแรกเกิดถึง 2 ขวบ เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่ต้องการไปประกอบอาชีพ บางแห่งเริ่มรับเด็กตั้งแต่เกิดไปจนถึง 6 ขวบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสภาพสังคมในปัจจุบัน กิจกรรมที่สถานบริบาลทารกจัดขึ้นขึ้นอยู่กับอายุของเด็ก และอาจจะมีความแตกต่างกันบ้างแต่ไม่มากนัก กิจกรรมที่จัดให้ถ้าเป็นกลุ่มเด็กเล็กมักจะได้รับการดูแลเรื่องอาหารและสุขภาพอนามัยเป็นส่วนใหญ่ เช่น การดื่มนม อาหารเสริม อาหารว่าง การพักผ่อน การดูแลรักษาความสะอาด การฝึกนิสัยในเรื่องดังกล่าว และการฝึกหัดการบริหารร่างกาย และส่งเสริมทางด้านสติปัญญา การเล่น รวมทั้งการให้ฟังดนตรี นิทาน เพลง เป็นต้น

3.2 ศูนย์เลี้ยงเด็ก (Child Care Center) รับเด็กตั้งแต่อายุ 2 - 6 ขวบ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนช่วยกันจัด แต่ส่วนใหญ่ภาคเอกชนจะจัดมากกว่า โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางร่างกาย และจิตใจเด็ก ศูนย์ดังกล่าวได้แก่

3.2.1 ศูนย์โภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบจัดดำเนินการ โดยเลือกทำในท้องถิ่นที่มีปัญหาโภชนาการมากจัดทำก่อน โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้เด็กเล็กในท้องถิ่นได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี ให้ได้รับอาหารที่เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพ และส่งเสริมให้เด็กมีภาวะโภชนาการถูกต้องและสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ รับผิดชอบรับเด็กที่มีอายุ 2 - 6 ปี พร้อมทั้งเผยแพร่ความรู้ทางโภชนาการการเลี้ยงดูเด็กแก่พ่อแม่ ตลอดจนช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน เป็นกรณีเฉพาะของพ่อแม่ด้วย

3.2.2 สถานรับเลี้ยงเด็กของสภากาชาด กรุงเทพมหานคร สถานรับเลี้ยงเด็กแห่งนี้ รับผิดชอบรับเด็กอายุ 2 ปีครึ่ง ถึง 6 ปี และพิจารณารับเด็กจากครอบครัวที่ยากจน และที่มีปัญหาไม่มีคนเลี้ยงดู

3.2.3 ศูนย์พัฒนาชั้นมูลฐาน สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย เป็นผู้ดำเนินการ โดยจัดขึ้นในชุมชนแออัด ผู้อาศัยในชุมชนนั้นมีรายได้น้อย รับผิดชอบรับเด็กอายุ 2 ปีครึ่ง ถึง 6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา

3.2.4 สถานเลี้ยงเด็กกลางวันของสมาคมสตรีไทย เป็นสถานเลี้ยงเด็กที่สมาคมสตรีร่วมกับกรุงเทพมหานคร โดยรับผิดชอบรับเด็กอายุ 2 ปีครึ่งถึง 4 ปี ซึ่งพ่อแม่ไม่มีเวลาในการอบรมเลี้ยงดู

3.2.5 สถานเลี้ยงเด็กกลางวันสมาคม วาย ดับบลิว ซี เอ ตั้งขึ้นเพื่อกิจการเลี้ยงเด็ก สถานเลี้ยงเด็กแห่งนี้จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ยากจน ซึ่งอยู่ในความช่วยเหลือจากกรมประชาสงเคราะห์

กิจกรรมสำหรับศูนย์เลี้ยงเด็ก อาจจะมีแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ส่วนใหญ่กิจกรรมที่จัดจะมีเรื่องโภชนาการ สุขภาพอนามัย การฝึกสุขนิสัยต่าง ๆ การส่งเสริมทางร่างกาย และสติปัญญา มีการฟังนิทาน ร้อยเพลง รำ เล่น เป็นต้น

3.3. โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) รับผิดชอบรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านต่าง ๆ เพื่อจะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป โรงเรียนเหล่านี้ได้แก่

3.3.1 โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษา รับผิดชอบรับเด็กอายุ 4 - 6 ปี โดยจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้พร้อมก่อนเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เอกชนที่จัดการศึกษาในระดับนี้

3.3.2 โรงเรียนเด็กก่อนวัยเรียน สังกัดกรมการศาสนา ใช้วัดเป็นที่
อบรมสั่งสอนเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ทำประโยชน์แก่สังคม และเพื่อเตรียมเด็กให้มี
ความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม วัฒนธรรมที่ดีงาม
แก่เด็กก่อนวัยเรียน รับเด็กอายุ 4 - 8 ปี เข้าเรียนโดยไม่ต้องเสียเงินแต่อย่างใด
มีพระภิกษุสามเณร เป็นผู้สอน

3.3.3 ชั้นเด็กเล็กสังกัดกรมการฝึกหัดครู เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อ
พัฒนาเด็กในชนบทที่มีอายุก่อนเกณฑ์บังคับเรียน โดยให้จัดชั้นเด็กเล็กขึ้นในโรงเรียนประถม
ศึกษาเพื่อรับเด็กที่มีอายุ 4 - 6 ปี เข้าเรียน โดยมีอาจารย์จากวิทยาลัยครูทำงานร่วมกับ
ครูในชั้นประถมศึกษา

3.3.4 โรงเรียนสาธิต การจัดการบริการการศึกษาของเด็กเล็กในรูปแบบ
โรงเรียนสาธิต มีโรงเรียนสาธิตสังกัดกรมการฝึกหัดครู

โรงเรียนสาธิตในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยนั้น ตั้งขึ้นด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อ
ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าในด้านการเรียน การสอน และการวิจัย และเพื่อสนองความ
ต้องการของผู้ปกครองด้วย ลักษณะการจัดก็เป็นแบบเดียวกับโรงเรียนอนุบาลทั่ว ๆ ไป ที่มุ่ง
เตรียมความพร้อมเด็กเพื่อเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา

โรงเรียนสาธิตในสังกัดกรมการฝึกหัดครูนั้น เปิดสอนในวิทยาลัยครูหรือ
เปิดเป็นชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนสาธิต เพื่อเป็นสถานฝึกปฏิบัติของวิชาจิตวิทยา วิชาสอนและ
การฝึกสอนของนักศึกษาวิชาเอกการอนุบาลศึกษา และเป็นสถานฝึกอบรมแก่บุคลากรที่จะทำการ
สอนเด็กปฐมวัยของหน่วยงานอื่น ๆ และเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย

3.3.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
รับเด็กเล็กในชนบทอายุระหว่าง 3 - 6 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ
ร่วมกันของชุมชนในการพัฒนาเด็ก และเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่ต้องออกไปประกอบ
อาชีพเพื่อเพิ่มพูนรายได้ และเผยแพร่ความรู้เรื่องการอบรมเด็กแก่ผู้ปกครอง กิจกรรมที่จัดก็
ได้แก่ การส่งเสริมภาวะโภชนาการ สุขภาพอนามัย การพักผ่อน การฝึกสุขนิสัย และ
การเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้พร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษา
(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2527 : 155 - 159)

4. หน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ในปัจจุบันมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดบริการการศึกษาให้แก่เด็กระดับเด็กเล็กหลายแห่งและอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กและสังคม หน่วยงานดังกล่าวได้แก่ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2521 : 37 - 39)

4.1 ทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เปิดสอนชั้นเด็กเล็กขึ้นในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย จุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าด้านการเรียนการสอน การวิจัยและเพื่อสนองความต้องการของผู้ปกครองเด็กอีกด้วย รูปแบบการจัดเป็นแบบเดียวกับโรงเรียนอนุบาล โดยมุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กสำหรับเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา

4.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จัดในรูปโรงเรียนอนุบาล เนื่องจากรัฐไม่สามารถจัดการศึกษาระดับนี้ได้อย่างทั่วถึง จึงสนับสนุนให้เอกชนดำเนินการ

4.3 กรมสามัญศึกษา เปิดสถานศึกษาสำหรับเด็กเล็กในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล มุ่งให้ความรู้และพัฒนาเด็กก่อนที่จะเรียนในชั้นประถมศึกษา รับเด็กอายุ 3 - 4 ปี ตามจังหวัดต่าง ๆ จะมีโรงเรียนอนุบาลของกรมสามัญศึกษา จังหวัดละ 1 โรงเรียน เพื่อเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาระดับนี้

4.4 กรมการศาสนา ใช้วัดเป็นที่อบรมสั่งสอนเด็ก มีจุดประสงค์เพื่อให้พระได้ทำประโยชน์แก่สังคม ปลุกฝังคุณธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่เด็ก และช่วยเตรียมเด็กให้มีความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อการกุศล ไม่เก็บค่าเล่าเรียนแต่อย่างใด ครูผู้สอน คือ พระภิกษุ สามเณร และให้มาราวาสเป็นครูช่วยสอนด้วย

4.5 กรมการฝึกหัดครู จัดโครงการฝึกอบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์บังคับเรียนในโครงการฝึกหัดครูชนบท โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยพัฒนาเด็กในชนบทให้มีความงอกงามทุกด้าน ช่วยเตรียมเด็กให้มีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา เพื่อเผยแพร่แนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กในชนบท และชักนำให้คนในหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน และเพื่อให้วิทยาลัยครูได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความเจริญเติบโตของเด็ก

4.6 กรมการพัฒนาชุมชน จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้านเขตพัฒนาให้ได้ รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมให้ท้องถิ่นช่วยตัวเอง และร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตทั้งร่างกายและจิตใจ โดยเผยแพร่วิทยากรต่าง ๆ ไปสู่วิชา มารดา ผู้ปกครองเด็ก และชุมชน รับเด็กอายุ 3 - 6 ปี

4.7 กรมอนามัย จัดในรูปแบบศูนย์โภชนาการ เพราะในชนบทเด็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดแคลนอาหารที่จำเป็นสำหรับร่างกาย จุดประสงค์ในการจัดมุ่งให้เด็กเล็กในท้องถิ่นได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี พร้อมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ และการศึกษาแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วย

4.8 กรมการแพทย์ จัดในรูปแบบศูนย์สุขภาพจิต เพราะในปัจจุบันสภาพครอบครัวและสังคมเป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กมีปัญหาทางสุขภาพจิต ให้บริการในการแก้ปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรมของเด็ก สำหรับเด็กเล็กจะให้ความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ความรู้ด้านจิตวิทยา พัฒนาการทางจิตใจ อารมณ์ โดยมีหน่วยจิตเวชให้การตรวจรักษา

4.9 กรมประชาสัมพันธ์ หน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ คือ สถานเลี้ยงเด็กเล็กทั้งของเอกชนและของกรมประชาสัมพันธ์ สถานเลี้ยงเด็กของเอกชนรับเลี้ยงเด็กในช่วงกลางวัน ซึ่งเป็นช่วงที่พ่อแม่ออกไปทำงานนอกบ้าน รับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องถูกสุ่มลักษณะตามแบบที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนด

4.10 กรุงเทพมหานคร จัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน (Day Care Centre) ขึ้นเป็นหน่วยงานในความรับผิดชอบของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร แพทย์ ทันตแพทย์ กลางวันให้แก่เด็กเล็กในเขตต่าง ๆ บุคลากรที่ดำเนินงานประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล ผู้ปรุงอาหาร

4.11 สมาคมและมูลนิธิ ให้ความอนุเคราะห์เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 6 ปี เพื่อช่วยเหลือเด็กในด้านสาธารณสุข โภชนาการ เศรษฐกิจ และการศึกษา เด็กเหล่านี้ได้แก่ เด็กที่อยู่ตามแหล่งสลัม หรือหมู่บ้านชนบทที่ห่างไกลการคมนาคม ขาดความเจริญ หรือพ่อแม่ทิ้งไว้ที่โรงพยาบาล เด็กเหล่านี้ขาดที่พึ่งขาดความอบอุ่น เป็นเด็กที่ไม่มีอนาคต สมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ จึงให้ความช่วยเหลือตามที่เห็นสมควร

4.12 สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนอยู่ในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 38 โรงเรียน ซึ่งเดิมโรงเรียนดังกล่าวสังกัดกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงศึกษาธิการได้สงวนไว้ เพื่อเป็นต้นแบบและเพื่อการวิจัยในการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรประถมศึกษา ต่อมาในปีการศึกษา 2523 ได้มีพระราชบัญญัติรวมการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้มาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนจำนวน 38 โรงเรียน

ดังกล่าวจึงโอนมาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับ
ประถมศึกษาและระดับก่อนประถมศึกษา โดยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษายึด
แนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยในระยะแรก
มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพียง 6 โรงเรียน ต่อมาโรงเรียนที่มีความ
พร้อมในการจัดการศึกษาระดับชั้นเพิ่มขึ้นและมีโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 36 โรงเรียน

ปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา นับว่ามีความสำคัญ
ยิ่ง เพราะเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของเด็กวัยนี้ให้มีความเจริญงอกงาม
และมีความพร้อมในอันที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการจัด
การศึกษาในระดับนี้ ที่สำคัญมีอยู่ 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านงานวิชาการ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัย
ด้านอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวนี้มีความ
สำคัญมาก ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนชั้นอนุบาลจะต้องรู้และเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้เป็นอย่างดี
จึงจะทำให้การจัดการศึกษาในระดับนี้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแบบการศึกษาชาติที่กำหนดไว้ เพื่อ
สนับสนุนปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการ
หลายท่านทั้งในและต่างประเทศได้งานแก่ปัจจัยต่าง ๆ ไว้แตกต่างกัน คือ ในการจัดการศึกษา
ระดับก่อนชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา มีปัจจัยที่จำเป็น ดังนี้ (มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 344)

1. ด้านงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน และผู้รับผิดชอบด้านการ
จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับการแสวงหา และเขียน
ปรัชญา จุดประสงค์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนออกมาให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทาง
ในการปฏิบัติ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี รู้จักแนะนำให้ครูใช้ และทำ

แผนการสอน โครงการสอนหรือบันทึกการสอน รู้หลักในการจัดทำตารางสอน จัดวิชาการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมเป็นผู้ให้การนิเทศ รู้จักการเลือก และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดห้องสมุด ให้ครูและนักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่งเสริมให้ครูจัดวิธีการประเมินผลการเรียน การสอน และนำผลการสอบมาปรับปรุงครูในด้านการสอน (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2525 : 18 - 38)

นอกจากนี้งานวิชาการยังจำแนกขอบข่ายได้ดังนี้ คือ งานซึ่งเริ่มตั้งแต่การรับเด็กเข้าเรียน การจัดครูประจำชั้นประจำวิชา การจัดทำตารางสอน การเตรียมงานก่อนเปิดเรียน การจัดบริการด้านวัสดุ หลักสูตร เช่น โครงการสอน ประมวลการสอน แบบเรียน ระเบียบ วิธีการวัดผล สมุดประจำตัว สมุดประจำชั้น บัญชีเรียกชื่อ การจัดบริการห้องสมุด ตำราเรียน หนังสืออ้างอิงทั้งของครูและนักเรียน การจัดบริการวัสดุอุปกรณ์การสอนให้ครูสามารถใช้ได้อย่างสะดวก และการจัดทำโครงการการวัดผลการศึกษาไว้ตลอดปี

บรรลือ พลฤกษ์วัน กล่าวว่าการบริการงานวิชาการ มีขอบข่ายการดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้

- 1) หลักสูตร
 - 2) การจัดหาหนังสือคู่มือ แผนการสอน กติกาการสอน และแบบเรียนต่าง ๆ
 - 3) การจัดชั้นเรียน การจัดทำตารางสอน การจัดครูเข้าสอน
 - 4) การควบคุมการสอน การประเมินผลการสอน การออกข้อสอบ
- การวิเคราะห์ผลการเรียนการนิเทศการสอน
- 5) การสอนซ่อมเสริม
 - 6) การค้นคว้าทดลอง เพื่อปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น
 - 7) การจัดบริการสื่อการเรียนการสอน (บันลือ พลฤกษ์วัน. 2522 :

155 - 156)

เด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นวัยที่เตรียมรับประสบการณ์อย่างเต็มที่ เด็กที่จะเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์จริง ๆ ได้จะต้องมีพื้นฐานดี การปูพื้นฐานเบื้องต้นเป็นเรื่องสำคัญ เด็กต้องการความเอาใจใส่เป็นพิเศษ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการ ควรจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมช่วยให้เด็กมีประสบการณ์กว้างขวางมากขึ้น ถ้าเด็กได้เห็นได้ฟังมาก หรือช่วยให้เข้าใจความหมายมาก ความรู้และประสบการณ์จะขยายกว้างขวางออกไป ทำให้เด็กมีประสบการณ์มาก มีความสามารถในการคิด การตัดสินใจ ตลอดจนการแก้ปัญหาได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2525 : 27 - 30)

- 1) หลักการจัดกิจกรรม ได้แก่ การวางแผนการจัดกิจกรรมความเข้าใจพื้นฐานความต้องการความสนใจ ระยะเวลาความสนใจ ความสามารถของเด็ก จัดกิจกรรมหลายอย่างสลับกัน ครูและนักเรียนเตรียมกิจกรรมร่วมกัน ทั้งกิจกรรมในร่มและกลางแจ้ง เหมาะสมกับวัยของเด็ก และพยายามให้เด็กได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระ เป็นต้น
- 2) การเลือกกิจกรรม ควรคำนึงถึงอายุและความสนใจของเด็ก เช่น เด็กอายุไม่เกิน 3 ปี ชอบกิจกรรมที่จับด้วยตนเอง เด็กอายุไม่เกิน 5 ปี ชอบกิจกรรมที่เห็นผลงาน เด็กอายุไม่เกิน 5 - 8 ปี มีความคิดคำนึงสูง ควรเป็นกิจกรรมที่เด็กเคยทำ และสามารถสนองตอบได้ และช่วยสร้างเสริมสุขภาพ ความเจริญเติบโตให้แก่เด็ก
- 3) การจัดเวลาและตารางกิจกรรม ควรให้การพักผ่อนและการทำงานสมดุลกันจัดกิจกรรมในช่วงเวลาสั้น ๆ ควรจัดกิจกรรมยากและง่ายสลับกัน และการจัดตารางควรยืดหยุ่นได้ทั้งเวลาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจและความสามารถของเด็ก
- 4) ประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการสำรวจว่ากิจกรรมนั้นเหมาะสมกับวัยของเด็กและฤดูกาลเพียงใด เด็กสนใจมากน้อยเพียงใด เด็กเล่นได้ทุกคนหรือไม่แล้วนำมาปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้นและเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.2 แนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์ (การสอน) เด็กระดับก่อนประถมศึกษาวิธีการแตกต่างจากการเรียนในระดับอื่น ทั้งนี้เพราะเด็กวัยนี้มีการพัฒนาการด้านการเรียนรู้แตกต่างจากเด็กวัยสูงขึ้นไป และการจะพัฒนาผลเมืองในชาติให้มีคุณภาพในช่วงอายุที่จะเป็นฐานให้ได้ดีที่สุด คือวัยต่ำกว่า 6 ขวบ โดยเด็กจะเรียนรู้ได้ดีจากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่น การทำงาน ศิลปศึกษา เป็นต้น การจัดทำแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ได้ยึดเป็นหลักการว่าการพัฒนา

เด็กต้องมุ่งพัฒนาให้มีผลดีไปตลอดชีวิต โดยให้ดำเนินการจัดทำแนวประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ ให้แก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 17)

1) แนวการจัดประสบการณ์ แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถม หมายถึง หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งขอบข่ายและเนื้อหาไม่ได้แบ่งออกเป็นรายวิชา แต่กำหนดหลักการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการขึ้นเป็นหน่วยการสอน ให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัย พัฒนาการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เพื่อให้พัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงอายุเป็นหลัก ไม่มุ่งให้เด็กอ่านเขียนหรือท่องจำเนื้อหา

2) แผนการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ คือแผนการสอนประกอบด้วยกิจกรรมที่ปรากฏในตารางกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ การเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ การเล่นเกมในวงกลม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เกมการศึกษา รวมทั้งกิจกรรมที่ไม่ปรากฏในตารางประจำวัน รวมทั้งหน่วยการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดปีการศึกษา และครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนหน่วยการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หรือสภาพท้องถิ่น และโรงเรียนได้ แต่ต้องคงจุดประสงค์ทางคณิตศาสตร์ไว้ ทั้งนี้เพราะได้เรียงลำดับความยากง่ายไว้แล้ว

1.3 การนิเทศการศึกษา

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น นอกจากจะต้องมีปัจจัยเบื้องต้นอย่างเพียงพอ มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ภารกิจและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการจัดการในส่วนของการกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผลและรายงานผลอย่างเป็นระบบประสานสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยแก้ไขปรับปรุง แนะนำ สนับสนุน และส่งเสริมให้การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 26) ดังนั้น การนิเทศศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจึงมีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือแนะนำครูให้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม สื่อการเรียน สภาพ

แวดล้อมต่าง ๆ ที่ถูกต้องและเหมาะสมให้กับเด็ก โดยอาศัยความร่วมมือจากครูระดับก่อนประถมศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม และพัฒนาการแก่เด็ก การนิเทศการศึกษาในปัจจุบันจึงมิใช่การตรวจตราหรือเพ่งเล็งที่ตัวครูอย่างในอดีต (ศิริวรรณ ปักษ์. 2537 : 35)

การนิเทศการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่มีความจำเป็น ดังนี้คือ

1) ทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัย วิเคราะห์ หรือการอภิปราย มักมีประโยชน์และข้อคิดแก่ครูซึ่งการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสามารถให้บริการได้

2) สร้างความเจริญงอกงามของครู แม้ครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีแต่ก็จำเป็นต้องปรับปรุงฝึกฝนอยู่เสมอในขณะทำงาน

3) ช่วยเหลือครู ให้จัดเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการความสามารถ และความแตกต่างของเด็กแต่ละคนได้เป็นอย่างดี (พัชรีย์ ผลโยธิน. 2529 : 32)

การกำกับ ติดตาม และนิเทศงานอย่างเป็นระบบ และสม่ำเสมอเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการตามแผนและโครงการต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ กิจกรรมนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีรูปแบบต่าง ๆ กัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 30 - 31)

1) การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เป็นการประชุมครูทั้งหมด เพื่อเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน ให้ครูสามารถทำการสอน หรือจัดประสบการณ์ได้ทันทีในวันเปิดเรียนวันแรก

2) การสังเกตการสอนหรือการจัดประสบการณ์ในชั้นเรียน เป็นการสังเกตการสอนหรือจัดการประสบการณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาปรับปรุงพฤติกรรมการสอน หรือการจัดประสบการณ์ของครู

- 3) การให้ศึกษาจากตำรา เป็นวิธีการมอบหมายงานให้ทำวิธีหนึ่ง โดยกลวิธีนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะมอบหมายให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วนำความรู้ที่นำมาถ่ายทอดแก่คณะครูอีกต่อหนึ่ง
- 4) การให้คำปรึกษาหารือ การปรึกษาหารือสามารถทำได้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
- 5) การสนทนาทางวิชาการ สามารถดำเนินการ โดยจัดให้มีการประชุมครูทั้งหมด หรืออาจใช้เวลาตอนพักรับประทานอาหารกลางวัน โดยกำหนดให้ผู้นำสนทนาในเรื่องที่น่าสนใจ ในกรณีนี้เรื่องสนทนาค่อนข้างยากอาจเชิญบุคคลภายนอกเป็นผู้นำสนทนาก็ได้
- 6) การสาธิตการสอน หรือการจัดประสบการณ์ ผู้สาธิตควรรู้ตัวล่วงหน้า เพื่อเข้าใจวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- 7) การพาครูไปศึกษานอกสถานที่ โดยต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนเมื่อมีการมอบหมายภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งการเสนอ รายงานผล การไปศึกษานอกสถานที่ทุกครั้ง
- 8) การบริการเอกสารทางวิชาการ เป็นเรื่องที่สำคัญและสามารถดำเนินการได้ในโรงเรียนทุกขนาด ผู้บริหารควรจัดดำเนินการให้โรงเรียนมีหนังสือค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการสำหรับครู เพราะนอกจากจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ยังเป็นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการแก่ครูอีกด้วย

1.4 สื่อการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กชั้นอนุบาล เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อมุ่งส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ดังนั้นสื่อการเรียนการสอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของเด็กก่อนวัยเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะสื่อจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ โดยผ่านประสาทสัมผัส นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและบางชนิดยังเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการอีกด้วย (ศิริวรรณ บักษ์, 2537 : 41)

การจัดการเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ผู้เรียนจะต้องได้รับ ประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม และเป็นประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการสัมผัสด้วยประสาท ทั้ง 5 ของตนโดยการสัมผัสและต้อง ได้เห็น ได้ชิม หรือดมด้วยตนเอง ดังนั้น สื่อจึงเป็น ตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ ทักษะ ทศนคติ และค่านิยมที่ครูต้องการ ให้เกิดขึ้น ตามความมุ่งหมายของการสอน ทั้งนี้ครูจะต้อง เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของ เนื้อหาที่จะสอน โดยคำนึงถึงวัยเด็กและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นนั้น (ประภาพักษ์ นิลอรุณ. 2529 : 3 - 24)

สื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด สื่อจะช่วยทำให้สิ่งที่ เป็นนามธรรมที่เด็กเข้าใจยากมาสู่รูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย สื่อจึงช่วยให้ เด็กเรียนได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลินและจำสิ่งที่ เรียนรู้ได้แม่นยำยิ่งขึ้น ดังนั้นสื่อจึงมีความ สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็ก กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ จัดสัมมนา เพื่อหาแนวทางในการจัดสื่อการเรียนการสอนเด็กก่อนวัยเรียน โดยมีข้อเสนอไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 49 - 50)

คุณค่าของสื่อการเรียนการสอน

1. เป็นศูนย์รวมความสนใจของเด็กและทำให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ
2. เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครู และเด็ก สื่อยังช่วย แสดงกรรมวิธีต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถอธิบายให้เห็น หรือเข้าใจได้ด้วยการพูดหรือบรรยายเพียง อย่างเดียว
3. ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัส หลายทาง
4. ช่วยเร้าให้เด็กเกิดความรู้สึก สนุกสนาน เพลิดเพลินและอยากที่จะ เรียนรู้มากขึ้น
5. ช่วยให้เด็กจำได้เร็ว แม่นยำ จำได้นาน
6. อธิบายสิ่งที่เข้าใจยาก ให้เข้าใจง่าย

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนแยกตามลักษณะการใช้งานได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. สื่อที่ใช้ประกอบการสอนของครู ได้แก่
 - 1.1 สื่อของจริงที่อยู่ใกล้ตัวและจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ
 - 1.2 สื่อที่จำลองขึ้น เช่น ผัก ผลไม้ สัตว์ ฯลฯ ทำเลียนแบบของจริง
 - 1.3 สื่อจากภาพ
 - 1.4 สื่อจากวัตถุท้องถิ่น
 - 1.5 สื่อจากวัสดุเหลือใช้
 - 1.6 สื่อที่จัดทำขึ้น
 - 1.7 สื่อสิ่งพิมพ์
 - 1.8 เครื่องฉายและสื่อที่เป็นเครื่องเสียง
 - 1.9 หนังสือ
2. สื่อที่เด็กใช้ได้เอง
 - 2.1 สื่อสำหรับมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน
 - 2.2 สื่อศิลปะ
 - 2.3 สื่อกิจกรรมกลางแจ้ง
 - 2.4 ของเล่นสร้างสรรค์ ของเล่นเพื่อการศึกษา
 - 2.5 เกมการศึกษา

ลักษณะของสื่อที่ดี

1. มีความปลอดภัย สื่อที่จะสร้างหรือเลือกให้เด็ก ครูต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก เช่น

- 1.1 ทำด้วยวัสดุที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อเด็ก
 - ไม่มีสารตะกั่ว
 - ไม่ผสมด้วยสารพิษ เช่น สารปรอท
 - ไม่เป็นวัตถุไวไฟ
 - ไม่ทำด้วยแก้วที่แตกหัก เพราะง่าย
 - ไม่เป็นโลหะปลายแหลมคม

- 1.2 ผู้พันควัดถูราบเรียบ ไม่มีเสียง
- 1.3 ขนาดของวัสดุ ต้องไม่เล็กเกินไป จนเด็กกลืนหรือใส่รูจมูก
รูหู เข้าไปได้และขนาดของวัสดุไม่ใหญ่และมีน้ำหนักมากเกินไปจนเด็กจะยกได้
- 1.4 มีความแข็งไม่แตกหักง่าย
2. ประโยชน์ คำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้เรียนรู้และเหมาะสมกับ
ความสามารถตามวัยและความสนใจของเด็ก
 - 2.1 ช่วยเร้าให้เด็กอยากรู้อยากเห็น
 - 2.2 กระตุ้นพัฒนาการรับรู้ การจำ การจำแนก การเปรียบเทียบ
การมองเห็นความสัมพันธ์ การเรียงลำดับ จินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น
เป็นสื่อที่ตั้งถอดออกและต่อเป็นรูปต่าง ๆ ได้ เพราะเด็กวัยนี้จะรับรู้ส่วนรวมก่อนส่วนย่อย
และแยกสิ่งต่าง ๆ จากการมองโดยสังเกตจากรูปร่าง
 - 2.3 กล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว ช่วยพัฒนาประสาทตาและมี
ให้สัมพันธ์กันซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนเขียนอ่านต่อไป
3. ประหยัด ต้องคำนึงถึงความประหยัดในด้าน
 - 3.1 เงิน ราคาไม่แพง
 - 3.2 ประหยัด ในแง่วัสดุ โดยการใช้เศษวัสดุหรือวัสดุที่เหลือใช้
และวัสดุที่มีในท้องถิ่น
 - 3.3 ประหยัดเวลา แรงงาน หาซื้อง่าย
4. ประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงประสิทธิภาพในเรื่องต่าง ๆ
 - 4.1 ใช้ได้หลายอย่าง หรือนำมาดัดแปลงใช้ประโยชน์ได้หลาย
โอกาส เช่น สื่อของเล่นที่เป็นภาพ อาจนำมาให้เด็กสังเกตรายละเอียด เล่าเรื่องราว
จับคู่ภาพ จำแนกประเภทหรือไม้บล็อก อาจนำมาให้เด็กจำแนกสีขนาดนับจำนวน หรือสร้าง
เป็นรูปต่าง ๆ
 - 4.2 ให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
สื่อทุกชิ้นควรมีคำแนะนำ หรืออธิบายวิธีเล่น ตลอดจนข้อควรระวังในการเล่น ให้เด็กเข้าใจ
เสียก่อน โดยเฉพาะสื่อชิ้นใหม่ที่เด็กไม่เคยเล่น หลังจากนั้นครูจึงเปิดโอกาสอย่างเต็มที่
ให้เด็กได้ฝึกสังเกต และตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างอิสระ

การเลือกการจัดหาและการผลิตสื่อสำหรับเด็กอนุบาล มีวิธีการดำเนินการได้ ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2536 : 49 - 50)

- 1) เลือกหาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เศษวัสดุจากโรงงานอุตสาหกรรม ภาพโฆษณาจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการสอน
- 2) ขอยืมจากหน่วยงานที่ทําหน้าที่บริการสื่อเพื่อการศึกษา เช่น ศูนย์ฝึกหัดครูบรมวัยของวิทยาลัยต่าง ๆ สถานีนอนามัยที่อยู่ใกล้เคียง ฯลฯ
- 3) จัดซื้อสื่อเฉพาะที่จำเป็นจริง ๆ ซึ่งไม่สามารถได้ด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น กระดาษสี กาว สีระบาย ฯลฯ
- 4) ผลิตขึ้นใช้เอง โดยอาศัยวิธีการผลิตจากเศษวัสดุเป็นหลัก

1.5 การวัดผลและประเมินผล กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 3 - 1) กำหนดแนวคิดพื้นฐาน การวัดและประเมินความพร้อมในการเรียนระดับก่อนประถมศึกษาว่าการจัดและประเมินเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ในการเรียนการสอนทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ประเมินสภาพของผู้เรียนก่อนลงมือเรียนประเมินพฤติกรรมขณะลงมือเรียน และประเมินผลการเรียน ทั้งด้านความสามารถในการทำและความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมแล้ว ดังนั้นการวัดและการประเมินจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยในการบรรลุเป้าหมาย โดยช่วยชี้ให้เห็นว่าจะจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างไร จะเพิ่มพูนปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อีกในด้านใด ประโยชน์ของการวัดและประเมินจึงขึ้นอยู่กับเมื่อวัดและประเมินแล้วจะนำเอาผลไปใช้พัฒนาเด็กอย่างไร มิใช่วัดและประเมินเพื่อรู้ผลอย่างเดียว แต่การวัดและประเมินผลมีความหมายดังนี้ คือ

1. การวัดผล (Measurement) หมายถึง กระบวนการที่กำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งของบุคคลหรือเหตุการณ์ อย่างมีกฎเกณฑ์ เป็นการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของสิ่งที่วัดนั้นให้เป็นปริมาณกันน้อย เช่น การวัดส่วนสูง หรือน้ำหนักของคน ก็คือการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะส่วนสูงของคนออกเป็นปริมาณ นิ้ว เซนติเมตร เป็นต้น

2. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง กระบวนการที่กระทำหลังจากการวัดผล โดยการนำเข้าข้อมูลที่รับมาวินิจฉัยตัดสินหาข้อมูลสรุปค่าที่ได้จากการวัดอย่างมีกฎเกณฑ์ (ภรณ์ คุรุรัตนะ, 2534 : 132)

การวัดและการประเมินที่พึงปรารถนา ต้องเป็นการวัดและการประเมินผลที่นำไปเสริมการพัฒนา ช่วยให้พัฒนาเด็กได้ดียิ่งขึ้น และเป็นกิจกรรมที่ต้องจัดทำโดยครูในระหว่างสอนครู จึงไม่ควรแยกกิจกรรมการวัดและการประเมินออกจากการสอนและการพัฒนาควรทำให้ทั้งสองกิจกรรมต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การวัดและการประเมินที่จัดทำโดยครูในห้องเรียนและระหว่างการจัดการเรียนการสอน ไม่ควรแยกกิจกรรมการวัดออกจากการสอน ไม่ควรมีชั่วโมงของการสอบ แต่ควรใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในระหว่างจัดกิจกรรมต่าง ๆ ครูจึงจำเป็นต้องรู้และเข้าใจพฤติกรรมพัฒนาการของเด็กด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ลักษณะสำคัญของพฤติกรรมพัฒนาการแต่ละด้านสรุปได้ ดังนี้

พัฒนาการทางกาย	- เด็กสามารถบังคับกล้ามเนื้อให้ทำงานตามจุดมุ่งหมาย ได้อย่างคล่องแคล่วและทำทาง สว่างาม
พัฒนาการทางสังคม	- เด็กรู้จักปฏิบัติตนเป็นอย่างดีก่อนกันและกัน และเลือกปฏิบัติเพื่อผลต่อส่วนรวม
พัฒนาการทางอารมณ์จิตใจ	- เด็กรู้จักตนเอง มีความรู้สึกที่ต่อตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง โดยรู้จักและยอมรับบทบาทของตนเอง
พัฒนาการทางสติปัญญา	- เด็กสามารถใช้เหตุผลในระดับสื่อที่เป็นกายภาพได้สามารถแก้ปัญหาในระดับกายภาพได้ มีความคิดรวบยอดของสิ่งต่าง ๆ
พัฒนาการทางภาษา	- เด็กสามารถใช้ภาษาในการสื่อความ แสดงความจำนงและเข้าสังคมได้

กระบวนการประเมินพัฒนาการแต่ละด้านจะต้องดำเนินตามขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 8 - 31)

1. ขั้นศึกษาพฤติกรรมเด็ก

ในการประเมินพัฒนาการต้องทำการศึกษาพฤติกรรมของเด็กย่อย ๆ และสม่ำเสมอ จนแน่ใจว่าเด็กมีความสามารถเพียงใด เทคนิคการศึกษาเด็กที่ควรทราบมี ดังนี้

1.1 การสังเกต เป็นเทคนิคที่ใช้มากที่สุด ในการศึกษาพฤติกรรมของเด็กก่อนเริ่มสังเกตควรให้มีความรัก ความสนิทสนมแก่เด็กเพื่อช่วยให้เด็กกล้าแสดงพฤติกรรมที่แท้จริง เราควรสังเกตเด็กในเวลาและสถานการณ์ต่าง ๆ ทั่ว ๆ ทั่ว ครึ่ง จนแน่ใจว่าเด็กมีความสามารถแต่ละด้านเพียงใด

1.2 การสนทนา เด็กช่างเล่าและไม่ปิดบัง การสนทนากับเด็กช่วยให้รู้พัฒนาการด้านภาษา และความคิด ยังช่วยให้รู้จักเด็กและสภาพการณ์ทางบ้านได้ดี การสนทนากับผู้ปกครอง พี่เลี้ยงและผู้คุ้นเคยกับเด็กจะช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่จะช่วยกันหาทางแก้ไขและพัฒนาเด็กต่อไป

1.3 การสะสมผลงาน ผลงานถือว่าเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความสามารถของเด็ก การสะสมผลงาน เช่น ศิลปะและแบบฝึกต่าง ๆ ของเด็กเรียงตามลำดับเป็นระยะ ๆ ช่วยให้เห็นพัฒนาการของเด็กได้ชัดเจน

1.4 การทดสอบด้วยวาจา การสนทนาซักถาม หลังจากให้เด็กฟังนิทาน ดูภาพวาด หรือเล่นสื่อต่าง ๆ ช่วยให้รู้ว่าเด็กมีความเข้าใจและความคิดอย่างไร

2. ขั้นบันทึกและสรุปพฤติกรรมเด็ก ในการศึกษาพฤติกรรมของเด็ก ควรจดบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตการสนทนา หรือผลงานของเด็ก โดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้บันทึกลงไป ทั้งนี้ต้องสังเกตเด็กในหลายสถานการณ์ และหลาย ๆ ครั้ง เพื่อรู้จักเด็กในด้านต่าง ๆ เพียงพอที่จะนำไปสรุปเพื่อประเมินพัฒนาการต่อไป

3. ขั้นบันทึกแบบประเมินพัฒนาการ แบบประเมินพัฒนาการ คือ เครื่องมือซึ่งรวบรวมพฤติกรรมสำคัญที่เด็กแต่ละวัยสามารถกระทำได้ เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เมื่อความสามารถของเด็กที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ เร็วหรือล่าช้ากว่าขั้นพัฒนาการเพียงใด

การประเมินตามแบบประเมินพัฒนาการนี้มิใช่การชี้ขาดว่าเด็กทุกคนต้องมีพัฒนาการทุกด้านสูงเท่าเทียมแบบประเมินพัฒนาการ เพราะเด็กแต่ละคนมีความสามารถด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน เช่น เด็กบางคนอาจพัฒนาด้านร่างกายได้รวดเร็ว แต่ล่าช้า

ทางด้านสังคม เป็นต้น เมื่อพบว่าด้านใดล่าช้าก็ควรให้ความสนใจ และให้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ตามระดับความสามารถเสียก่อน เมื่อคล่องแคล่วขึ้นแล้วจึงค่อยให้ทำกิจกรรมที่ยากขึ้น ๆ จนอยู่ในระดับที่เด็กทั่วไปทำได้

การประเมินพัฒนาการ โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการช่วยให้รู้ว่า เด็กแต่ละคน มีพัฒนาแต่ละด้านอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อไป

4. ขั้นพิจารณาจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กมีหลักอยู่ว่า "เด็กจะพัฒนาได้รวดเร็วและผลดี ถ้าได้รับประสบการณ์ที่ตรงกับความสามารถของเด็ก" หลังจากบันทึกลงในแบบประเมินพัฒนาการแล้ว ผลการประเมินนี้สามารถใช้เป็นแนวในการจัดประสบการณ์เด็กได้เป็นอย่างดี

2. ด้านบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ให้สอดคล้องกับนโยบายที่ต้องการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ จึงมีการดำเนินการเปิดสอนชั้นก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการได้ให้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานี้ มีจำนวนมากที่ไม่มีวุฒิด้านการอนุบาลศึกษาหรือการศึกษาระดับมัธยม หรือมีประสบการณ์โดยตรงด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้เพียงพออย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพราะการศึกษาในระดับนี้มีหลักการและวิธีการที่แตกต่างจากการศึกษาระดับอื่นโดยสิ้นเชิง ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรจึงมีความสำคัญยิ่ง และได้ดำเนินการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาบุคลากร 4 ระดับ คือ ระดับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ระดับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอและระดับโรงเรียน โดยระดับโรงเรียนกำหนดให้ดำเนินการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

- 1) รับประทานนโยบายจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อดำเนินการพัฒนาบุคลากร
- 2) เผยแพร่วัฒนธรรมเกี่ยวกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- 3) รับการนิเทศจากหน่วยที่เกี่ยวข้องและดำเนินการนิเทศภายใน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
- 4) คัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมเข้าสอนในชั้นระดับก่อนประถมศึกษาและส่งเข้าอบรม

2.1 การวางแผนงานบุคลากร สำลี เป้าสุวรรณ (2527 : 39) กล่าวว่า เป็นการวางแผนเพื่อแสดงความต้องการบุคลากรที่จะมาปฏิบัติงานในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) บุคลากรที่โรงเรียนมีอยู่ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและคุณสมบัติของบุคลากรด้านต่าง ๆ ที่ตนเองอยู่ และปฏิบัติงานจริงในโรงเรียน โดยแจ้งทั้งคุณสมบัติและงานที่
- 2) ปริมาณงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ หมายถึง จำนวนนักเรียนทั้งหมด ห้องเรียน วิชาที่เปิดให้เรียน และงานอื่น ๆ ที่โรงเรียนรับผิดชอบ
- 3) บุคลากรที่ต้องการ จากจำนวนบุคลากรที่โรงเรียนมีอยู่และปริมาณงานที่โรงเรียนรับผิดชอบ โรงเรียนจะต้องวางแผนความต้องการบุคลากรด้านต่าง ๆ ว่าต้องการบุคลากรปีไหน จำนวนเท่าไรและมีคุณสมบัติอย่างไร

เมื่อโรงเรียนได้รับการจัดสรรบุคลากรที่โรงเรียนต้องการแล้ว จึงดำเนินการดังนี้

- 1) การพิจารณาจัดคนเข้าทำงาน โดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ความเหมาะสมและประสบการณ์
- 2) การบรรจุนิเทศบุคลากร เป็นการชี้แจงมอบหมายงานให้บุคลากรที่ได้รับใหม่ ให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่การทำงานที่ตนจะต้องรับผิดชอบ และประการสำคัญคือโรงเรียนต้องการหรือคาดหวังอะไรจากบุคลากรใหม่บ้าง

การจัดอัตราค่าจ้าง

การจัดอัตราค่าจ้าง ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ครูผู้สอนคือปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีครูที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กำหนดการคำนวณอัตราค่าจ้างครูในระดับก่อนประถมศึกษาไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2538 : 1 - 2)

อัตราส่วนข้าราชการครู 1 คน ต่อนักเรียน 23 คน

อัตราส่วนนักเรียน 30 คน ต่อจำนวนห้องเรียน 1 ห้องเรียน

แนวทางในการพิจารณาอัตราจำนวนครูที่เหมาะสมในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กำหนด เพื่อให้การดำเนินงานลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ ควรดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2532 : 20)

1. ผู้บริหารต้องศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ต้องการบุคลากรเพิ่มหรือไม่ เช่น สายการบริหาร ได้แก่ ผู้จัดการ ครูใหญ่ หัวหน้าสาย ฯลฯ สายปฏิบัติการสอน ได้แก่ ครูทำการสอนวิชาต่าง ๆ สายสนับสนุนการสอน ได้แก่ ผู้ช่วยครู พี่เลี้ยง ลูกจ้าง ฯลฯ

1.2 ศึกษาจำนวนและคุณสมบัติของครูในโรงเรียนแยกตามวุฒิ การศึกษา วิชาเอก ความถนัด ประสบการณ์ ความสามารถพิเศษ จำนวนห้องเรียน จำนวนนักเรียนที่จุแต่ละห้อง ปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากร

2. วางโครงการ วางแผนเป็นขั้นตอน ที่จะนำสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมาวางแผนแก้ปัญหาพร้อมกับบุคลากรในโรงเรียน โดยกำหนดแนวทางแก้ปัญหาในรูปแบบงานและโครงการ

2.1 กำหนดความต้องการบุคลากร โดย

- วางแผนเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรที่ต้องเพิ่มไว้ล่วงหน้า

อย่างน้อย 2 - 3 - 5 ปี

- กำหนดคุณสมบัติของบุคลากร ประสบการณ์ ความสามารถ

พิเศษหรือคุณสมบัติเฉพาะอื่น ๆ

2.2 ผู้บริหารประชุมฝ่ายต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อพิจารณา

- การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานตามความสมัครใจ

ตามวิชาเอก ตามประสบการณ์ความถนัด

- กำหนดหน้าที่บทบาทวางแผน การทำแผนภูมิบริหาร

โรงเรียน

- กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแต่ละคนให้ชัดเจน

เช่น ครูประจำชั้น ประจำวิชา งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน การเรียนการสอน งานสนับสนุน การสอน ฯลฯ

2.3 วางแผนการควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศบุคลากรให้

ดำเนินไปตามแผนหรือโครงการที่วางไว้

2.4 วางแผนให้มีการพัฒนาและธำรงรักษามูลค่า โดย

- จัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรตามกลุ่มประสบการณ์

ต่าง ๆ ที่โรงเรียนต้องการปรับปรุงและพัฒนาให้บุคลากรมีความสามารถเพิ่มขึ้น

- จัดทำโครงการด้านสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกต่าง ๆ แก่บุคลากร

2.5 ผู้บริหารวางโครงการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร

โดย

- กำหนดผู้รับผิดชอบการประเมิน เช่น ครูใหญ่ หัวหน้าสาย
- ควบคุม ดูแลการใช้เครื่องมือประเมินผลให้มีประสิทธิภาพที่สุด
- กำหนดแนวทางการประเมินให้ชัดเจนตามแผนที่วางไว้
- ให้นำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงและวางแผน

ดำเนินงานต่อไป

- กำหนดให้มีการรายงานผลการประเมินเป็นรายเดือน/

ภาคเรียนหรือประจำปีให้เหมาะสม

3. ผู้บริหารต้องศึกษาติดตามระเบียบปฏิบัติพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน

กฎกระทรวงระเบียบข้อบังคับและธรรมเนียมต่าง ๆ ของทางราชการ ทั้งของเก่าและใหม่ให้
เข้าใจ แล้วประชุมชี้แจงอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนควบคุม ดูแล ติดตาม ทั้งก่อนปฏิบัติงานสิ้นสุด

การทำงาน ซึ่งแจ่มแจ้งนำครูในทันทีที่พบว่าปฏิบัติงานผิดพลาด บทพร่องไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย กฎระเบียบที่วางไว้

การธำรงรักษาศุภผล

องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารบุคคลมี 2 ส่วน คือ งานและคนแต่คนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้จัดทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2536 : 433) และการจะบริหารงานบุคคลที่จะให้ได้ประสิทธิผลแก่หน่วยงานใด ๆ นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดการให้บุคคลมีความสุข มีความภาคภูมิใจในงานที่ทำ แนวทางในการธำรงรักษาศุภผลในหน่วยงาน เช่นเดียวกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ที่ต้องทำทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ 5 ชั้นของมาสโลว์ (Maslow) มาประยุกต์ใช้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช, 2533 : 434)

1. ความต้องการทางร่างกาย
2. ความต้องการความปลอดภัย
3. ความต้องการความรักและเป็นส่วนของกลุ่ม
4. ความต้องการการยกย่องและยอมรับในความสามารถ
5. ความต้องการที่จะบรรลุถึงตนเองเป็นอุดมคติหรือตระหนักในความ

สามารถของตน

สำหรับผู้บริหารที่จะทำให้บุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยทำงานด้วย

ความสุข ด้วยความรัก โดยมีได้หวังผลตอบแทนนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการขั้นพื้นฐานขั้นต้นทั้ง 4 ชั้นที่จะสนองเพื่อให้บุคลากรบรรลุถึงขั้นที่ 5 ดังนั้นการธำรงรักษาศุภผลให้มีความสุขและรักงานที่ปฏิบัติ ควรพิจารณา ดังนี้

1. จัดความสะดวกในเรื่องอาหารกลางวัน อาหารว่าง ตลอดจน

ห้องน้ำ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย

2. จัดบริการที่จะช่วยให้เกิดความปลอดภัย เช่น มีสหกรณ์กู้ยืม

ปลูกบ้านพักอาศัยหรือบริการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ที่ช่วยให้เกิดความปลอดภัย ไร้มีความกังวลในเรื่องหนี้สิน ให้ความยุติธรรมในการทำงานและการให้ความดีความชอบ

3. จัดกิจกรรมทางสังคมที่ทำให้บุคลากรมีความสนิทสนมรักใคร่กลมเกลียว เช่น จัดทัศนศึกษา จัดงานพิเศษของบุคลากร เช่น แต่งงาน ชื่นบ้านใหม่ แสดงความยินดีหรือร่วมเสียใจในโอกาสต่าง ๆ จัดให้มีการสังสรรค์พบปะระหว่างบุคลากรและครอบครัว จัดงานรื่นเริงในวาระต่าง ๆ อันสมควร

4. ส่งเสริมความสามารถของแต่ละคน ยกย่องให้เป็นที่ปรากฏโดยมิใช่เป็นการแข่งขัน ช่วยพัฒนาทักษะความสามารถของบุคลากรให้มากขึ้น เพื่อให้มีความมั่นใจในตนเอง มอบหมายงานสำคัญให้รับผิดชอบให้มีโอกาสแสดงความสามารถส่งเสริมความคิดริเริ่ม

เมื่อได้ดำเนินงานทั้ง 4 ชั้นแล้ว ก็อาจจะหวังได้ว่าบุคลากรส่วนใหญ่จะอุทิศตนทำงานด้วยความเสียสละ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา และจะรักสถานศึกษา ไม่อยากย้ายไปที่อื่นโดยไม่จำเป็น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 253 : 435)

2.2 การพัฒนาบุคลากรเป็นการให้ความรู้ การศึกษาอบรม การดูงานของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน ในด้านนี้จะรวมการพัฒนาการ ให้สวัสดิการ การสร้างขวัญกำลังใจและการประเมินผลงานของบุคลากรภายในโรงเรียนด้วย ครู อาจารย์ในโรงเรียนอนุบาลนั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กอนุบาลเป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบในการจัดประสบการณ์ให้ได้ผลดีแก่เด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อันนำไปสู่การสร้างแนวคิดและค่านิยม ครูเด็กในวัยนี้จะต้องเป็นแบบอย่างในการฝึกอบรม มีความกระตือรือร้น มีความรักเด็ก กิริยาท่าทางสุภาพอ่อนโยน พุดจาไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย เข้าใจเด็กเป็นรายบุคคล จัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้ได้เล่นและทำกิจกรรมด้วยตนเองอย่างอิสระ และอยู่ในความดูแลของครูตลอดเวลา (สาลี เป้าสุวรรณ, 2527 : 39 - 40)

วิธีพัฒนาบุคลากร

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 120 - 126) ได้ให้ข้อเสนอแนะวิธีการพัฒนาบุคลากรครูไว้ว่า

1. กิจกรรมที่ครูประจำการพัฒนาตนเองด้านวิชาการตามลำพัง มีดังนี้
 - 1.1 การอ่านหรือการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีอื่น เช่น การฟังปาฐกถา ในกรณีการอ่านดูเหมือนจะมีความสำคัญยิ่ง เพราะครูย่อมทำได้ทันทีเมื่อมีโอกาส

1.2 การค้นคว้าและทดลองด้านวิชาชีพ หรือความรู้ด้านวิชาการ แบบง่ายที่สุด คือ การศึกษาจากตำราต่าง ๆ แล้วรวบรวมเป็นบทความชิ้นใหม่ การเขียน ตำราหรือคำสอนให้นักเรียนใช้

1.3 การทดลองและการวิจัย เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริง บางอย่าง การวิจัยมีตั้งแต่แบบง่าย ๆ เช่น สังเกตการขาดเรียนของนักเรียนในเดือนต่าง ๆ ไปจนถึงการวิจัยที่ต้องใช้ความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ

1.4 การเข้าร่วมประชุมอบรมทางวิชาการ เป็นการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในหมู่ผู้มีความสนใจร่วมกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความคิดเห็นและความรู้ กว้างขวางยิ่งขึ้น

1.5 การไปสังเกตการสอนในโรงเรียนอื่น ย่อมจะไม่ทำให้ หลงผิดคิดว่าสิ่งที่ตนกระทำอยู่นั้นดีที่สุดแล้ว เพราะไม่มีที่จะเปรียบเทียบ ทำให้เกิดความคิด มองเห็นตัวอย่างในการทำงาน ตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ ได้ดี

1.6 การมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน จะทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับ ประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนถึงความเชื่อและความคิดของคนในชุมชนนั้น ๆ

1.7 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน เป็นการฝึก ให้รู้จักการทำงานในฐานะผู้บริหาร ซึ่งเป็นการเตรียมผู้บริหารในโอกาสต่อไป

1.8 การลาหยุดเพื่อศึกษาต่อหลังจากที่ได้ทำงานพอสมควรแล้ว การลาศึกษาต่อหลังจากที่ได้ทำงานแล้วจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ได้ประสบการณ์ ที่ผ่านมาแล้วเป็นรากฐานที่จะเข้าใจปัญหาต่อไป

1.9 การติดตามความเจริญก้าวหน้าของตนเอง ทุกคนควรจะ ได้รับการประเมินผลความเจริญของตนเอง วิธีที่จะดูความเจริญก้าวหน้าของตนเองนั้นมี หลายประการ เช่น การสนทนากับผู้อื่น เราจะได้ทราบว่าเราทำงานเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพดีหรือไม่ดีกว่าเขา

2. กิจกรรมที่ครูประจำการได้รับการพัฒนาที่จัดเป็นหมู่คณะร่วมกับ กิจกรรมอื่น ซึ่งหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การประชุมคณะครูในโรงเรียนเพื่อการปฐมนิเทศ เพื่อเสริมสร้างความเจริญด้านวิชาการ และเพื่อการบริหารด้านอื่น ๆ เช่น ประชุมสั่งการ อภิปรายปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

2.2 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพบปะกัน การประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาทางภาคปฏิบัติ ในระหว่างผู้มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้ว และมีความสนใจที่จะแก้ปัญหานั้นร่วมกัน

2.3 การปรึกษาก่อนเปิดภาคเรียน ก่อนเปิดภาคเรียนในปีการศึกษาใหม่ โรงเรียนมักจะให้ครูมาทำงานล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ในระยะนั้นจะประชุมปรึกษาหารืองานที่จะกระทำในตอนเปิดภาคเรียน เพื่อซ่อมความเข้าใจงานที่จะกระทำต่อไป

2.4 การจัดครูในรูปกรรมการต่าง ๆ เช่น กรรมการจัดทำประมวลการสอน กรรมการดูแลความปลอดภัยให้นักเรียน คณะครูได้ลงมือกระทำเอง ซึ่งเน้นการฝึกหัด ครูให้รู้จักทำงานร่วมกัน เป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพของตัวเองให้สูงขึ้น

2.5 การแจกข่าวสารของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีจำนวนครูมากขึ้น สมควรมีการจัดทำข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านวิชาการ และการบริหารด้านอื่นเป็นข่าวสารจากในและนอกโรงเรียน โดยกรรมการคณะครูเองออกหนังสือส่งถึงครู อาจจะเป็นเดือนละ 1 ครั้ง หรือ 15 วันต่อครั้ง

การสัมมนา เป็นกระบวนการในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ในอันที่จะหาข้อยุติหรือข้อเสนอแนะอันพึงประสงค์ร่วมกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การจัดสัมมนาที่ดีจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนชัดเจนและเป็นประโยชน์ ตลอดจนเหมาะสมกับภาวะของสังคมนั้น ๆ และสิ่งที่มองข้ามเสียมิได้คือ จุดมุ่งหมายที่ตั้งขึ้นจะต้องมีความเป็นจริงเป็นไปได้และเป็นที่ต้องการ จุดมุ่งหมายของการจัดสัมมนาสามารถสรุปได้ดังนี้ (สมหมาย แดงสกุล. ม.ป.ป.)

1. เพื่อการศึกษาและเรียนรู้ประเด็นต่าง ๆ ของปัญหาในอันที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาร่วมกัน
2. เพื่อค้นคว้าหาคำตอบ ข้อเสนอแนะหรือหาข้อยุติในอันที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน
3. เพื่อนำผลของการสัมมนา เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนา

สำหรับการสัมมนาทางวิชาการส่วนใหญ่จะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในปัญหาต่าง ๆ มากกว่าที่จะมุ่งด้านทฤษฎีหรือหลักการศึกษาโดยตรง ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 1 - 3 วัน (สมคิด แก้วสนธิ. 2520 : 9 - 12)

นพพงษ์ บุญจิตราดลย์ (2529 : 3) กล่าวว่า "วัตถุประสงค์ของการสัมมนา เพื่อการแก้ปัญหาาร่วมกัน และเพื่อการเรียนรู้และประโยชน์จากการแก้ปัญหาาร่วมกัน เมื่อการสัมมนามีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การแก้ปัญหาที่สมาชิกมีความสนใจร่วมกัน ผู้เข้าร่วมสัมมนาจึงต้องทบทวนที่ร่วมกัน คือ เป็นทั้ง "ผู้รับ" และ "ผู้ให้" กล่าวคือ เป็นผู้ฟังความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริงจากสมาชิกหรือวิทยากร และเป็นผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเท็จจริง อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้เข้าร่วมสัมมนาจึงจะต้องใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและพยายามสร้างบรรยากาศทางวิชาการ และความเป็นกันเองมากที่สุด เป้าหมายอันสำคัญของการสัมมนาบางที่มีได้อยู่ที่ การสรุปข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ปัญหาย่างเดียว หากอยู่ที่กระบวนการของการสัมมนาด้วยว่าสมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีการแสดงความคิดเห็น อันจะเป็นประโยชน์แก่การแก้ปัญหา มีการแสดงความคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์แก่การแก้ปัญหา มีความคิดใหม่ ๆ สร้างเสริมให้ "สมาชิก"

ดังนั้น การสัมมนาทางวิชาการของบุคลากร จึงเป็นการจัดให้ครูได้มาประชุมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ มีเป้าหมายเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

การฝึกอบรม เป็นวิธีการสำหรับการกระตุ้นและพัฒนาคน ให้มีความตื่นตัวและขวนขวายในความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป หรือได้พัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้น อีกทั้งยังเป็นการดำรงไว้ซึ่งความรู้ที่มีอยู่เดิมให้ใหม่และทันสมัยอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าบุคคลผู้นั้นจะผ่านการศึกษาในระดับสูงมาแล้วก็ตาม การฝึกอบรมยังมีความจำเป็น เพราะช่วยให้คนทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในแง่ของการศึกษาปฐมวัย การฝึกอบรมมีความสำคัญและมีความจำเป็นมากขึ้น เมื่อภาวะของสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ

1. ชีวิตความเป็นอยู่และสภาพครอบครัว เปลี่ยนจากครอบครัวใหญ่ เป็นครอบครัวเล็กที่ต้องพึ่งพิงคนเลี้ยงดูเด็ก ทำให้สถานบริบาลเด็กเล็กเป็นที่ต้องการมากขึ้น มากแต่สถานบริบาลจะต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลด้วย
2. สังคมใส่ใจเกี่ยวกับการดูแลเด็กปฐมวัยมากขึ้น แต่เดิมนั้นการเลี้ยงดูเด็กจะเสี่ยงไปโดยธรรมชาติ ต่อมาเมื่อแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยได้เป็นที่เข้าใจ และรู้จักแก่ประชาชนทั่วไปว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มิใช่เพื่อการเรียนรู้สู่ชั้นประถม หรือเพื่อการดูแลด้านสุขภาพหรืออาการเท่านั้น และยังเป็นการพัฒนาเด็กสู่ความมีคุณภาพที่สมบูรณ์ตามวัย

3. การดูแลเด็กปฐมวัย เป็นความจำเป็นสำหรับเด็กด้อยโอกาส โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา เด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแลตามสิทธิของเด็ก เพื่อให้โอกาสเด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพที่เขาควรจะเป็น มิใช่เพื่อการคอยจนถึงระดับประถมศึกษา จึงเข้าเรียน

4. ตามทฤษฎีแห่งพัฒนาการ เด็กจะดีหรือไม่ ส่วนหนึ่งมาจากพันธุกรรม อีกส่วนหนึ่งมาจากการเลี้ยงดู ซึ่งหมายถึงบ้านและโรงเรียน โรงเรียนอนุบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็ก จะต้องมีส่วนที่เป็นผู้ช่วยประสมการณ์การเรียนรู้นอกบ้าน เพื่อให้เด็กได้ก้าวหน้าและพัฒนาตามวัย โรงเรียนอนุบาลจึงมิใช่ที่สอนหนังสือ แต่เป็นแหล่งสร้างเสริมความเป็นคนที่สมบูรณ์ให้แก่เด็กในทุกด้าน ตามพัฒนาการเด็กอาจจะเรียนรู้เองได้โดยธรรมชาติ แต่ผู้ดูแลเด็กที่ให้ความสนใจในธรรมชาติ เด็กจะเป็นตัวสนับสนุนให้เด็กได้ประสมผลสัมฤทธิ์ในพัฒนาการที่สมบูรณ์ได้

ด้วยสภาพการณ์ดังกล่าว การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นพี่เลี้ยง ผู้ดูแลเด็ก ครูหรือแม่แต่ผู้บริหาร จึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งการฝึกอบรมนี้อาจจะเป็นได้ทั้งระยะสั้นหรือระยะยาวตามความจำเป็น

จุดประสงค์ของการฝึกอบรมสำหรับบุคลากรด้านการศึกษาปฐมวัย จะเน้นในเรื่องของการดูแลเด็ก การสร้างสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กมากกว่าการพัฒนาองค์กร สมรรถภาพที่ต้องการพัฒนา คือ

1. ความสามารถในการประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชนและวิชาชีพอื่น ๆ ในการวางแผนและดำเนินการโครงการปฐมวัย
2. ความสามารถในการสนับสนุนและช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาภาษา ความรู้ ทักษะปฏิบัติ สุนทรีย์และสังคมให้เกิดขึ้นในเด็ก
3. ความสามารถในการสร้างเสริมให้เด็กรู้จักตนเอง มั่นใจตนเอง และภูมิใจในตนเอง
4. การเรียนรู้เพื่อความเข้าใจความแตกต่างของบุคคล สังคมและการควบคุมอารมณ์เพื่อปฏิบัติต่อเด็ก ผู้ปกครองและผู้ร่วมงาน
5. ความสามารถในการใช้วิชาครูที่จะนำไปใช้เพื่อการสร้างเสริมบรรยากาศการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6. สร้างเสริมความสามารถในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาการเด็ก เช่น กิจกรรมเล่านิทาน การใช้ดนตรีสำหรับเด็ก เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการฟื้นฟูและสร้างเสริมสิ่งใหม่ ๆ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2537 : 4 - 10)

2.3 คุณลักษณะของครูอนุบาล

การพัฒนากำลังใจคนโดยวิธีการให้การศึกษาจำเป็นต้องอาศัยครูที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีลักษณะในการถ่ายทอดวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการรู้จนสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนไปปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง และชุมชนให้ดีขึ้น การที่ครูจะสามารถพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวนี้ได้ ปัจจัยเบื้องต้นก็คือตัวครูผู้สอนต้องมีคุณลักษณะที่ดีในการเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียน ซึ่งคุณลักษณะของครูที่ดีนั้นมีดังนี้

1. ต้องมีความรู้ ความสามารถและความประพฤติดี
2. ต้องมีพัฒนาการทางร่างกาย ทางสมอง ทางอารมณ์และสังคมดี
3. ต้องมีเจตคติที่ดี มีนิสัยดี และมีลักษณะพื้นฐานดี
4. มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพและทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ ตามที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาชาติ (เกรียง เอี่ยมสกุล, 2505 : คำขวัญ)

สำหรับคุณลักษณะของครูอนุบาล มีแนวคิดและสาระสำคัญที่น่าสนใจเกี่ยวกับจริยธรรมด้านวิชาชีพครูอนุบาล ในการมีปฏิสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้ (วิไล อัมสมบูรณ์, 2537 : 117 - 122)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

1. ยอมรับความเป็นเอกภาพและศักยภาพของเด็กแต่ละคน
2. ยอมรับ/เห็นคุณค่าของปฐมวัยว่าเป็นเอกภาพและเป็นขั้นตอนของชีวิตที่มีค่า และยอมรับว่าแต่ละส่วนในขอบเขตของปฐมวัยนี้มีความสำคัญในตัวของมันเอง
3. ให้เกียรติต่อสิทธิที่จะเล่นของเด็ก โดยการยอมรับว่าส่วนสำคัญหลักของการเล่นนั้น เป็นส่วนที่ทำให้เกิดการพัฒนา
4. ส่งเสริมความแข็งแกร่ง ความสามารถและความชื่นชมในตนเองของเด็กแต่ละคน

5. มั่นใจว่างานที่ทำกับเด็กนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสนใจและความต้องการของเด็ก โดยให้เด็กรู้สึกว่าคุณเอง มีส่วนร่วมในการกระทำนั้นด้วย
6. ยอมรับว่าเด็กเป็นสิ่งที่เปราะบางและจะใช้อำนาจในการขึ้นหรืออำนาจหน้าที่ไปในทางที่จะสามารถสนองความสนใจของเด็ก
7. สร้างและดำรงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดี ที่จะช่วยส่งเสริมความมีอิสระเสรี การคิดริเริ่ม ความรู้สึกว่าคุณมีคุณค่าและเคารพในศักดิ์ศรีของเด็ก
8. ช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพและจากการกระทำนั้น เด็กก็ได้เรียนรู้ที่จะทำให้เกิดความพอดีระหว่างสิทธิ ความต้องการและความรู้สึกของตนกับผู้อื่น
9. ทำงานกับเด็กโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีที่ดีที่สุด และใช้ความรู้ที่เหมาะสมที่จะนำมาปฏิบัติเกี่ยวกับปฐมวัยได้เท่า ๆ กับความรู้เฉพาะเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน
10. เคารพในความสัมพันธ์อันเป็นพิเศษระหว่างเด็กกับครอบครัวและให้การสนับสนุนในส่วนนี้ โดยแสดงออกในทุกด้านเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก
11. ทำงานด้วยความแน่ใจว่าเด็กจะไม่ถูกแบ่งออกโดยเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ความสามารถ วัฒนธรรมหรือชาติกำเนิด
12. ยอมรับในคุณค่าของวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกันของเด็ก
13. ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีที่เป็นที่น่า เลื่อมใสและสร้างความรู้สึกปลอดภัยให้แก่เด็ก โดยไม่เป็นการทำให้เด็กรู้สึกอับอาย ทำให้เป็นอันตราย ทำให้เสียหาย บังคับหรือทำร้ายเด็กไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ
14. แน่ใจว่าการกระทำของข้าพเจ้าจะมีผลสะท้อนให้เกิดการมองภาพรวมของเด็กได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง
 - ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวของเด็ก
 1. ส่งเสริมให้ครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการร่วมแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับลูกของตนกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กของข้าพเจ้า เพื่อจะช่วยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเด็ก
 2. ผลักดันให้ความสัมพันธ์กับครอบครัวในเชิงบวกได้พัฒนาไปโดยอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและการพูดคุยกันอย่างไม่ปิดบัง

3. ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. ยอมรับว่าครอบครัวมีอิทธิพลเบื้องต้นในการเลี้ยงดูเด็ก
5. ยอมรับในเอกภาพของแต่ละครอบครัวและความสำคัญของประเพณีวัฒนธรรมภาษาและความเชื่อของครอบครัวนั้น ๆ
6. รักษาความลับ
7. เคารพสิทธิในความเป็นส่วนตัวของครอบครัว
8. พิจารณาสภาพการณ์จากความเป็นจริงของแต่ละครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดปัญหาและความแตกต่างขึ้น
9. ช่วยให้แต่ละครอบครัวพัฒนาความรู้สึกเป็นเจ้าของในสถาบันที่ตนนำเด็กให้เข้าไปอยู่ในความดูแล
10. ยอมรับว่าแต่ละครอบครัวจะมีลักษณะตามสังคมที่ตนอาศัยอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเพื่อนร่วมงาน
 1. สนับสนุนและช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานให้พัฒนาไปในวิชาชีพ
 2. ทำงานกับเพื่อนร่วมงานเพื่อดำรงและปรับปรุงมาตรฐานงานบริการในสถานทำงานนั้น ๆ
 3. สนับสนุนนโยบายและเงื่อนไขการทำงานโดยไม่ลำเอียงและช่วยให้เกิดความสามารถ ความเป็นอยู่ที่ดีและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
 4. ยอมรับและสนับสนุนในการใช้ความสามารถเฉพาะตัวและในวิชาชีพซึ่งมีในหมู่เพื่อนร่วมงาน
 5. ทำงานเพื่อสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ ตรงไปตรงมาและเคารพซึ่งกันและกัน โดย
 - กระตุ้นให้มีความอดทนและเปิดเผยในระหว่างเพื่อนร่วมงาน
 - ยอมรับความคิดที่แตกต่าง
 - แก้ปัญหาด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์
 - รักษาความลับที่ไม่ควรเปิดเผย
 6. ยอมรับคุณค่า วัฒนธรรมและความแตกต่างกันของเพื่อนร่วมงาน
 7. กระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานยอมรับและปฏิบัติตามจริยธรรมวิชาชีพนี้

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและสังคม

1. จัดโปรแกรมที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน
2. สนับสนุนพัฒนาการตลอดจนการนำกฎหมายและนโยบายไปใช้ อันจะเป็นการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและครอบครัวและตรงกับความต้องการของชุมชน
3. นำความเข้าใจในกฎระเบียบและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับงานของตน
4. ทำงานเพื่อที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบและนโยบายที่ไม่เอื้อต่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก

5. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างทุก ๆ หน่วยงานและงานในวิชาชีพในสิ่งที่เป็ความสนใจของเด็กและครอบครัวมากที่สุด

6. ส่งเสริมความสนใจที่ดีที่สุดของเด็ก โดยการให้การศึกษากับชุมชนและพูดเพื่อเด็ก

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเองซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพ

1. ติดตามและปรับปรุงความรู้ความสามารถและการฝึกปฏิบัติในด้านการปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาวิชาชีพทั้งที่จัดขึ้นอย่างเป็นทางการและเป็นกิจจะลักษณะและในรูปแบบอื่น ๆ

2. รับฟังคำวิจารณ์เกี่ยวกับตนเองและเพื่อนร่วมงาน

3. สื่อความหมายและรับฟังความเห็นของเพื่อนร่วมงานในด้านวิชาชีพปฐมวัยและวิชาชีพอื่น ๆ

4. สนับสนุนงานวิจัยเพื่อที่จะขยายความรู้ด้านปฐมวัย ตลอดจนทำงานวิจัย ให้ความช่วยเหลือและเอื้ออำนวยความสะดวกในด้านการวิจัยนั้น

5. ทำงานภายในขอบเขตของบทบาทในวิชาชีพและหลีกเลี่ยงการแสดงออกหรือการพูดที่แสดงความสามารถและคุณสมบัติทางวิชาชีพอย่างไม่ถูกต้อง

6. อุทิศเวลาในการทำงานและส่งเสริมให้ครอบครัวตระหนักถึงหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็ก

7. พูดเพื่อเด็ก เพื่อบริการที่จัดให้กับเด็กและเพื่อวิชาชีพ

8. ยอมรับในคุณสมบัติพิเศษของการปฐมวัยศึกษาควบคู่ไปกับลักษณะเฉพาะตัวและประสบการณ์ของผู้ที่ทำงานในวิชาชีพปฐมวัย

9. ประพฤติปฏิบัติตนในชุมชนในทางที่สร้างจุดยืนของวิชาชีพ

3. ด้านอาคารสถานที่

ระบบการบริหารงานอาคารสถานที่จะครอบคลุมการวางแผนการใช้การควบคุมดูแล การซ่อมแซมบำรุงรักษาและการประเมินผลการใช้ โดยบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน ควรร่วมมือกันวางแผนการใช้ และควบคุมดูแลการใช้ เพื่อให้อาคารสถานที่เกิดประโยชน์สูงสุด มีการตรวจตราเพื่อซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อย่างปลอดภัย มีระบบ การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่จากบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านอาคารสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2532 : 24) การจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย ควรคำนึงว่าเด็กมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ ความต้องการในการใช้พื้นที่จึงแตกต่างกัน (เยาวพา เดชะคุปต์, 2536 : 205) การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา มีความสำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในระดับก่อนประถมศึกษาจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักการจัดสภาพแวดล้อมทั้ง ภายในและภายนอกห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อจะได้ดำเนินการหรือส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาในระดับนี้ได้อย่างถูกต้อง ให้สอดคล้องกับแนวการจัดประสบการณ์และแผน การจัดประสบการณ์ ซึ่งถือเสมือนหลักสูตร และแผนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่ง สำนักงานการศึกษาแห่งชาติกำหนดแนวการจัดสภาพแวดล้อมดังนี้ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 21)

3.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีแนวโน้มในการจัดดังนี้

- 1) ห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องสะอาด มีแสงสว่าง เพียงพอ ปลอดภัยและกว้างได้สัดส่วนกับจำนวนเด็ก ควรมีพื้นที่กว้างเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 1 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน
- 2) ครุภัณฑ์ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ที่เก็บเครื่องใช้ ส่วนตัวของเด็ก ชั้นวางของ ควรมีขนาดเหมาะสมและเพียงพอกับจำนวนเด็ก
- 3) สื่อและเครื่องเล่นภายในห้องเรียนต้องมีความเหมาะสมกับวัย และสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ดังปรากฏในหนังสือคู่มือสื่อและ เครื่องมือเล่นระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4) การจัดแบ่งพื้นที่ในห้องเรียนให้มีมุมประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างน้อย 4 มุม เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์และเด็กสามารถเคลื่อนที่จากมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ โดยไม่รบกวนเด็กคนอื่น ๆ

5) การกำหนดพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่มย่อยและกิจกรรมกลุ่มใหญ่ให้ชัดเจน จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์

6) การจัดสภาพแวดล้อมทั่วไปในห้องเรียน ควรจัดให้มีสภาพ และบรรยากาศคล้ายคลึงกับบ้านของเด็กให้มากที่สุด เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กให้อยากมาโรงเรียน นอกจากนี้ยังสามารถใช้ประโยชน์ของห้องเรียนได้หลายอย่าง เช่น ใช้เป็นทั้งห้องรับประทานอาหารและห้องพักผ่อน

3.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ บริเวณภายนอกห้องเรียน และสนามเด็กเล่น มีความสำคัญเช่นเดียวกับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนควรจัดดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 22)

1. การจัดบริเวณภายนอกห้องเรียน ควรจัดใหม่ที่มี มีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับให้เด็กระดับก่อนประถมศึกษาเล่น โดยแยกจากสนามเล่นของเด็กระดับประถมศึกษาต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและประโยชน์ของการใช้สอย

2. การจัดสนามเด็กเล่นระดับก่อนประถมศึกษา ควรจัดใหม่พื้นผิวหลายประเภท เช่น ทุ่งดิน ทราย หญ้า หากมีพื้นที่เพียงพอให้มีทั้งเนินและที่ราบ มีที่สำหรับเล่นของเล่นที่ล้อเลื่อน ที่สำหรับเล่นทราย เล่นน้ำและที่สำหรับซุก มีเครื่องเล่นประเภทเป็นป้าย ทรงตัว ฯลฯ

3. อุปกรณ์ของเล่นและเครื่องเล่นต่าง ๆ ภายในสนามต้องเหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ ต้องมีความแข็งแรง ทนทาน ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี และมีความปลอดภัยอยู่ตลอดเวลา

สนามเด็กเล่นเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ซึ่งควรจัดไว้เป็นส่วน โดยมีการแบ่งหรือากัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ความที่กันบังลม

และแดด และปลูกต้นไม้ประดับเพื่อช่วยทำให้สนามสดชื่น พืชสนามควรเป็นพื้นหญ้า และควรมีบริเวณที่เป็นเนินดิน เพื่อให้เด็กได้เล่นไถล ไม่ควรมีก้อนอิฐ ก้อนหิน หรือเศษแก้ว บริเวณบ่อทรายหรือบริเวณที่จะให้เด็กขุดดินเล่นควรปลอดภัยจากเหตุร้ายต่าง ๆ สนามเด็กเล่นควรอยู่ทางทิศใต้ของอาคาร เพราะจะได้มีแดดและแสงสว่างตลอดเวลา (เขาวพา เดชะคุปต์, 2536 : 213)

หลักการเลือกสนามเด็กเล่น ควรเป็นดังนี้

1. มีความเหมาะสมของเนื้อที่ทั้งในร่มและกลางแจ้ง
2. มีบริเวณพื้นผิวของสนามที่แข็งเพื่อให้เด็กเล่นซึ่กรยาน

เล่นบอลหรือสร้างบล็อก

3. มีบริเวณที่เปิดโล่งและบริเวณที่เป็นสัดส่วนเท่า ๆ กัน
4. มีบริเวณที่เป็นหญ้าสำหรับเล่น วิ่งและวิ่งแข่ง
5. มีบริเวณสำหรับเลี้ยงสัตว์เลี้ยง บริเวณแปลงเกษตรและ

บริเวณให้เด็กขุดดิน

6. มีบริเวณให้เด็กเล่นทรายและให้ทำกิจกรรมที่เป็นการเล่น

ต่าง ๆ

7. มีบริเวณสำหรับที่เล่นน้ำเอาไว้ให้เด็กเล่น (เขาวพา เดชะคุปต์;

เบเกอร์ (Deeper and others, 1987 : 529 ; citing Baker, n.d.)

3.3 อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการเล่นกลางแจ้ง การเลือกวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรขึ้นกับวุฒิภาวะของเด็กแต่ละระดับเป็นเกณฑ์ เด็กมีวุฒิภาวะเขาจะสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่คล้ายคลึงกันแทนกันได้ ในกิจกรรมต่าง ๆ แต่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใหม่และไม่ง่ายจนเกินไป ซึ่งบางครั้งเด็กมักจะใช้เครื่องเล่นแตกต่างไปจากที่ผู้ออกแบบคิดไว้เด็กเล็ก ๆ จะชอบใช้อุปกรณ์ที่มีความง่าย เล่นได้หลายอย่าง และก่อให้เกิดการสร้างจินตนาการสูง เครื่องเล่นสนามเป็นสิ่งที่ควรตั้งไว้รอบ ๆ ขอบสนาม เพื่อช่วยต่อการดูและเครื่องเล่นแต่ละชิ้นควรจัดไว้ให้ห่างกัน เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น เครื่องเล่นแต่ละชิ้นควรสร้างและติดตั้งอย่างระมัดระวัง และมีการบำรุงรักษาเป็นอย่างดี เครื่องเล่นที่ให้เด็กปีน่ายหรือแกว่งไกวควรใส่ทรายหรือขี้เลื่อยไว้ข้างล่าง เพื่อป้องกันการเจ็บตัวเมื่อเด็กตกลงมา เครื่องเล่นสนามที่ควรจัดไว้ให้สนามเด็กเล่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่

ได้แก่ กรงสัตว์ บ่อทรายและอุปกรณ์บ่อทราย ชิงช้า ไม้สั้น ไม้ท่อน กระดานสำหรับทรงตัว
บันได สำหรับป้ายปืน ลูกบอล เชือกกระโดด เครื่องเล่นมัลลู่ เครื่องมือทำสวนบล็อกลูกสำหรับ
เล่นก่อสร้าง ฯลฯ (เขาวพา เดชะคุปต์. 2536 : 231 - 216)

4. ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น นอกจากจะต้องมีปัจจัยในเบื้องต้นอย่างเพียงพอ มีการกำหนดแนว
ทางการดำเนินงาน ภารกิจและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานบุคลากรที่เกี่ยวข้องชัดเจนแล้ว
ยังจะต้องมีปัจจัยในการสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับก่อนประถม
ศึกษา เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากำหนดไว้
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 26)

4.1 งานธุรการ การเงินและพัสดุ

งานธุรการและการเงิน เป็นงานที่บริการให้ความสะดวกหรือส่งเสริม
งานอื่น ๆ ให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น นิพนธ์ กินาวงศ์ ได้แบ่งการบริหารธุรการโรงเรียน
ออกเป็น 7 ประเภท คือ (นิพนธ์ กินาวงศ์. 2523 : 76 - 77)

1. งานธุรการทั่วไป ได้แก่ งานทะเบียน สถิติ การเก็บรักษาหลักฐาน
ต่าง ๆ ของโรงเรียน
2. งานสารบรรณ ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับหนังสือโต้ตอบ
3. งานเกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ การรับเบิกจ่ายเงิน การทำบัญชี
รายรับรายจ่าย การจัดซื้อ ตลอดจนการควบคุมและตรวจสอบเกี่ยวกับการเงิน
4. งานเกี่ยวกับงบประมาณ หมายถึง งานวางแผน จัดทำงบประมาณ
ประจำปี และตรวจสอบการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณ
5. งานพัสดุครุภัณฑ์ คือ การจัดซื้อ การจัดหา และลงทะเบียนพัสดุ
ครุภัณฑ์ให้ถูกต้องตามระเบียบของราชการ
6. งานอาคารสถานที่ คือ การดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียน
7. การบริการอื่น ๆ เช่น งานรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน การตั้ง
เวรยาม การบริการนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความปลอดภัย การบริการอาคาร บริการ
สุขภาพ

หนังสือ ทัศนาคินทร์ (2524 : 282) ได้แบ่งงานธุรการในโรงเรียน ออกเป็น 9 ลักษณะ คือ

1. งานเกี่ยวกับสารบรรณ คือ การติดต่อทางจดหมายหรือเครื่องมืออื่น ๆ การเก็บหลักฐาน การติดต่อราชการหรือเอกชนอื่น ๆ
 2. งานเกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ การรับและเบิกจ่ายเงิน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายเงิน ตลอดจนการควบคุมและตรวจ
 3. งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณประจำปี
 4. งานเกี่ยวกับการจัดซื้อและควบคุมพัสดุครุภัณฑ์
 5. งานเกี่ยวกับการทะเบียนของนักเรียน ตลอดจนการออกใบรับรองต่าง ๆ แก่นักเรียน งานการจัดทำและรายงานกิจการต่าง ๆ แก่ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป เช่น สถานที่ และครุภัณฑ์ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยอยู่เสมอ
 6. งานเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เช่น การติดต่อกับประชาชนในนามโรงเรียน
 7. งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยให้นักเรียน
 8. การควบคุมตัวบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวกับการสอน เช่น คนงานอาคารโรง
- บัญญัติ น้ำเพชร (2524 : 114) ได้ให้ความหมายงานการเงินไว้ว่า เป็นงานที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกเงิน การจ่ายเงิน การส่งเงิน การก่องหนีสินผูกพัน การเก็บรักษาเงิน การจัดซื้อจัดจ้าง การลงบัญชีเอกสารทางการเงิน การควบคุม การจำหน่ายพัสดุเกี่ยวกับงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินรายได้แผ่นดิน การบริหารงาน การเงินและบัญชี จึงเป็นการจัดการเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีในสถานศึกษา ตามระเบียบ และรูปแบบที่ทางราชการกำหนดขึ้น เป็นแนวทางให้ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษา โดยมีหัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลรับผิดชอบ

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 2 - 3) ได้กำหนดขอบข่ายงานธุรการและการเงินไว้ ดังนี้

1. ขอบข่ายของงานธุรการ ประกอบด้วย
 - 1.1 งานสารบรรณ
 - 1.2 งานทะเบียนและรายงาน

1.3 งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในด้านอาคารสถานที่

1.4 งานประชาสัมพันธ์

2. ขอบข่ายของงานการเงินและพัสดุ ประกอบด้วย

2.1 งานงบประมาณ

2.2 งานพัสดุ

2.3 งานการเงินและบัญชี

4.2 งานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารบรรดากิจการต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน การบริหารกิจการนักเรียนจะเริ่มตั้งแต่ก่อนที่นักเรียนจะเข้าเรียน ระหว่างอยู่ในโรงเรียน จนกระทั่งออกจากโรงเรียนไปแล้ว (ภิญโญ สาร. 2516 : 204) งานกิจการนักเรียนถือได้ว่าเป็นงานสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา เพื่อให้กิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยยึดหลักการว่า โรงเรียนควรพยายามให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนได้มีโอกาสเป็นนักเรียนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม เพราะการศึกษาช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นพลเมืองดีของชาติ การศึกษาช่วยให้บุคคลมีความรอบรู้และความฉลาดไหวพริบ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อช่วยให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต (สนอง สุวรรณวงศ์. 2519 : 27)

เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์ (2520 : 6 - 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนไว้ดังนี้

1. ในสังคมมีสถาบันหลายอย่างที่เป็นตัวกำหนดความต้องการและบทบาทของบุคคล เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา ฯลฯ โรงเรียนมีบทบาททั้งส่งเสริมและควบคุมบุคคลากรต่าง ๆ ซึ่งบุคคลากรเหล่านี้เป็นผู้สร้างหลักสูตรและกระบวนการเรียนที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียน นักเรียนมาโรงเรียนมิใช่มาเพื่อเรียนหนังสืออย่างเดียว แต่มาเรียนรู้เพื่อจะอยู่ในสังคมที่ซับซ้อนได้อย่างมีความสุข ฉะนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมหรือช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

2. กระบวนการเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นในห้องเรียนอย่างเดียว แต่เกิดขึ้นโดยการเรียนรู้จากคนอื่น เรียนรู้ซึ่งกันและกันจากภายนอกห้องเรียนอีกด้วย การบริหารกิจการนักเรียนมีกิจกรรมส่วนใหญ่ในห้องเรียน ซึ่งมีส่วนช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้กว้างขวางขึ้น

3. กิจกรรมเอกห้องเรียนช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้และมีประสบการณ์ในชีวิตมากขึ้น
4. การบริหารกิจการนักเรียน ช่วยให้มีการใช้พลังงานเกิน (Surplusenergy) และควบคุมพลังงานเกินของนักเรียนให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์และมีประโยชน์ต่อตนเอง ตลอดทั้งชุมชน
5. โดยที่เป้าหมายของการจัดการศึกษาดำเนินไปเพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญในทุก ๆ ด้าน การศึกษาในห้องเรียนอาจช่วยส่งเสริมสติปัญญา แต่การศึกษานอกห้องเรียนก็มีส่วนให้เด็กได้เจริญงอกงามเป็นคนที่สมบูรณ์ได้
6. การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นการแสดงให้เห็นว่าเขามีส่วนเป็นเจ้าของ ทำให้เกิดความผูกพัน ห่วงแทน และช่วยกันบำรุงรักษาในสิ่งที่ตนเองมีส่วนเป็นเจ้าของ
7. การศึกษาในห้องเรียนส่วนใหญ่เป็นการนำไปสู่อาชีพหลัก กิจกรรมนักเรียนหลายอย่างเป็นการส่งเสริมอาชีพรองและมีหลาย ๆ คนที่ประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงจากอาชีพรอง

งานบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษานั้น เฟเบอร์ และ แชรอน (Faber and Chearon. 1970 : 213) ได้จัดหมวดหมู่ออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. การสร้างและรักษาทะเบียน บัญชีนักเรียน
2. การปฐมนิเทศนักเรียน
3. การจัดบริการแนะแนวและให้คำปรึกษาหารือ
4. การจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน
5. การจัดดูแลเครื่องใช้ประจำวันนักเรียน
6. การจัดกระบวนการตรวจสอบความเจริญเติบโตทางร่างกายของนักเรียน
7. การจัดให้มีการปฏิบัติงานด้านความคิดปฏิกิริยาของนักเรียน

แคมเบล บริดเจส และนีส์เดรนด (Campbell, Bridges and Ramseyer. 1977 : 117) ได้ให้ความเห็นว่าภารกิจที่สำคัญในการบริหารกิจการนักเรียนมี 4 ประการคือ

1. การสำรวจจำนวนนักเรียนในห้องเรียน
 2. งานทะเบียนและบัญชีนักเรียน
 3. งานบริการนักเรียน ซึ่งได้แก่ การแนะแนว การทดสอบความ
 ผิดปกติของร่างกาย การตรวจสุขภาพและพยาบาล การจัดการศึกษาพิเศษเฉพาะกรณี เช่น
 เด็กเรียนช้า

4. วินัยและการควบคุมความประพฤติ
 นอกจากนี้ ภิญโญ สาร (2523 : 388 - 414) ได้แบ่งงานกิจการ
 นักเรียนออกเป็น 7 ประเภท เช่นเดียวกัน คือ

1. การจัดทำสำมะโนโรงเรียนและการทำนายปริมาณนักเรียน
2. การรับนักเรียน การแบ่งกลุ่มและการเลื่อนชั้น
3. รายงานเกี่ยวกับนักเรียน
4. การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน
5. บริการแนะแนวนักเรียน
6. บริการเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน
7. กิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน (ภิญโญ สาร. 2523 :
 388 - 414)

4.3 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน

งานนี้นับว่าเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งทั้ง
 โรงเรียนและชุมชนจะมีบทบาทร่วมกัน คือ ต่างฝ่ายก็เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ และโรงเรียนเป็น
 ส่วนหนึ่งของสังคม โรงเรียนเป็นสมบัติของทุกคน จึงต้องมีการติดต่อประสานสัมพันธ์กัน
 อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องตลอดเวลา

สุพิชญา ชีระกุล (2522 : 54 - 55) ได้เสนอแนวทางการสร้าง
 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด นับแต่ส่วนโครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี
 อาชีพ สภาพทางเศรษฐกิจ รวมถึงเจตคติ ความเชื่อต่าง ๆ ที่มีต่อการศึกษา
2. จัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน ได้แก่ การเผยแพร่กิจการทาง
 สื่อมวลชน การจัดทำข่าวสาร การออกหนังสือ

3. ออกเยี่ยมเยียน
4. จัดให้มีกรรมการศึกษาของชุมชน
5. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ได้แก่ กิจกรรมนำชุมชนสู่โรงเรียนและกิจกรรมนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น
6. ให้บริการแก่ชุมชน ได้แก่ สถานที่ เครื่องใช้ วิทยากรความรู้และบุคคล (สุพิชญา ชีระกุล. 2522 : 54 - 55)

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 78) ได้เสนอวิธีสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนว่า อาจทำได้โดยการออกข่าวสารประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นประจำ การจัดนิทรรศการในโรงเรียนที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมการจัดโครงการ เยี่ยมเยียนนักเรียนตามบ้าน การส่งเสริมการจัดตั้งสมาคมนักเรียนเก่า สมาคมครูผู้ปกครอง และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น

จาคอบสัน และคนอื่น ๆ (Jacobson and others. 1963 : 466 - 478) ได้เสนอแผนงานประชาสัมพันธ์ที่สำคัญ ซึ่งโรงเรียนควรจัดเพื่อความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนคือ จัดให้มีสิ่งพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อเสนอข่าวให้ประชาชนในชุมชนทราบเป็นประจำ จัดให้มีนิทรรศการผลงานของนักเรียน มีการเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า จัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครองและพยายามนำโรงเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

แมทธิวส์ (Mathews. 1964 : 1062 - 1063) กล่าวว่า แผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะดำเนินไปด้วยดี จะต้องมีการบอกลับของข่าวสาร (Feed Back) เพื่อจะรู้ว่าชุมชนมีความคิดเห็นต่อโรงเรียนอย่างไร แมทธิวส์เสนอวิธีที่โรงเรียนจะทราบข่าวสารจากชุมชนไว้ 3 วิธี คือ

1. การสำรวจความคิดเห็น (Opinion - poll Taking) โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาที่โรงเรียนต้องการทราบ
2. นโยบายเปิด (Open - door Policy) คือ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีปัญหาได้พบปะกับครูใหญ่ที่โรงเรียนหรืออาจติดต่อโดยทางโทรศัพท์ก็ได้
3. ใช้ระบบผู้สื่อข่าว (Listening Posts) ครูใหญ่จะกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่ายสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากที่สุด อาจสมัครเป็นสมาชิกของ

สมาคมหรือองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อจะได้ทราบความเคลื่อนไหวและความคิดเห็นของชุมชนในด้านต่าง ๆ

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตกับชุมชนและท้องถิ่นมากที่สุด จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมาก และได้กำหนดวัตถุประสงค์ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทอันเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า ให้ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้านตามวัตถุประสงค์ คือ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมให้ครูและชุมชนที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาคน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาให้เป็นแหล่งข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนและเป็นศูนย์ประสานงาน ตลอดจนการบริการด้านวิชาการและอาชีพเพื่อพัฒนาชนบท (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527 : 20 - 21)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจผลงานการศึกษาวิจัยในช่วงนี้ ยังไม่พบว่าได้มีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยตรง งานวิจัยที่นำมาเสนอนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามโครงการอนุบาลชนบท ซึ่งบางส่วนอาจใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาประกอบการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา รายงานการวิจัยมีดังนี้

ศิริวรรณ ปักขี (2527) ได้ศึกษาเรื่องจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ 90% ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ได้ดำเนินการในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาครบทั้ง 6 ด้าน คือแนวการจัดประสบการณ์และการสอน การนิเทศการศึกษาและพัฒนาบุคลากร สื่อการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน การอำนวยความสะดวกและบริการอื่น ๆ และการประเมินผล

2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหามาจากการขาดงบประมาณและบุคลากร ที่จะนำมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับนี้

สมมาศ ประทุมวัลย์ (2532) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาตามโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพบว่า ในด้านการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการโดยกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานของสำนักงานการศึกษาจังหวัด จัดทำรายละเอียดต่าง ๆ ด้วยการกำหนดเรื่องที่จะนิเทศให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการดำเนินการตามแผน โดยการจัดประชุมชี้แจงและมอบหมายงานต่อผู้เกี่ยวข้อง ก่อนเริ่มดำเนินการ ใช้กิจกรรมนิเทศโดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน และเสนอแนะ เป็นรายบุคคล ประเมินผลการนิเทศ โดยการสังเกตพฤติกรรมผู้รับการนิเทศและบุคลากรที่ช่วยดำเนินการพัฒนาบุคลากรและการนิเทศส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลครูผู้เป็นวิทยากรแกนนำและศึกษานิเทศก์จังหวัด ด้านปัญหาจากการนิเทศการศึกษาพบว่า งบประมาณที่ใช้ในการวางแผนมีน้อย ผู้นิเทศมีเวลาไม่เพียงพอเพราะมีภาระกิจมาก ผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญของการประเมินการนิเทศ

กองประเมินผลการศึกษา สำนักงานและคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) ได้รายงานการประเมินสัมฤทธิ์ผลของโครงการอนุบาลชนบท พบว่า การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในโครงการ ได้ใช้แนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนอนุบาลจังหวัด ในด้านการอบรมครูผู้สอนชั้นอนุบาลเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตสื่อ เอกสารประกอบการเรียนการสอนพร้อมทั้งให้คำแนะนำและนิเทศการจัดการเรียนการสอน แต่ไม่สามารถให้การอบรมครูได้ครบทุกคน อย่างไรก็ตามครูที่อบรมไปแล้วยังต้องการให้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติม เนื่องจากการอบรมที่มีอยู่ใช้เวลาเพียง 2 - 5 วัน ทำให้ครูไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้

สำหรับสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนใช้งบประมาณที่สำนักงานการศึกษาจังหวัดจัดสรรให้ตามจำนวนนักเรียนเป็นรายตัว ซึ่งมีจำนวนมาก เพื่อใช้ในการจัดซื้อวัสดุผลิตสื่อการเรียนการสอน สำหรับอาคารสถานที่ โรงเรียนในโครงการได้ปรับปรุงห้องเรียนของชั้นประถมศึกษาที่มีอยู่เดิมมาใช้เป็นห้องเรียนชั้นอนุบาล โดยให้มีลักษณะอเนกประสงค์ คือ เป็นทั้งห้องเรียน ห้องกิจกรรม และห้องนอนสำหรับนักเรียน ส่วนห้องน้ำ ห้องอาหาร และสนามเด็กเล่นยังใช้ร่วมกับชั้นประถมศึกษา

เลิศลักษณ์ สุขแก้ว (2533) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาของ
ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบทของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการ
ศึกษา 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบทส่วนใหญ่ได้มาปฏิบัติงานด้านการ
นิเทศการศึกษาระดับทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับการปฏิบัติงานจากมากไปหาน้อย พร้อมทั้ง
เรื่องที่ปฏิบัติมากในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการประเมินผล คือ การประเมินผลการสอนของครู
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ การช่วยเหลือและสนับสนุนครูให้จัดทำและหาสื่อ
การเรียนการสอน
3. ด้านอำนวยความสะดวกและบริการอื่น คือ การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู
ผู้สอนและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในเรื่องการเรียนการสอน
4. ด้านการจัดแนวประสงค์และการสอน คือ การชี้แจงเกี่ยวกับการจัดชั้นอนุบาล
ศึกษาให้ชุมชนทราบ การเตรียมการเกี่ยวกับการใช้แนวการจัดประสงค์ และการดำเนินการ
ช่วยเหลือได้สามารถจัดกิจกรรมและประสงค์ได้ตามตารางกิจกรรมประจำวัน และแผนการ
จัดประสงค์
5. ด้านการพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา คือ คัดเลือกครูเข้าสอนชั้นอนุบาล
ศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหามาจากไม่มี
งบประมาณเพียงพอในการจัดการด้านการทำเอกสารเพิ่มเติม การจัดทำสื่อการเรียนการสอน
การพัฒนาบุคลากรและด้านการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่น และปัญหาด้านการ
ขาดเครื่องมือมาตรฐานในการตรวจผลการเรียน เอกสารทางวิชาการมีน้อย และขาดเครื่องมือ
ที่มคุณภาพในการประเมินผลงาน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
แตกต่างกัน

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 จำนวน 465 คน จำแนกเป็น
 - 1.1 ผู้บริหาร จำนวน 85 คน
 - 1.2 ครูผู้สอน จำนวน 380 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบตารางสัดส่วนของเครชี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 261 คน ดังปรากฏตามตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มฯ	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
ประชากร	460	500	465
กลุ่มตัวอย่าง	70	191	261

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการศึกษาปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังใน 4 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 60 ข้อ มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารตำราต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2. สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เนื่องจาก การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนศึกษายังไม่มีผู้ทำวิจัยมาก่อน และอีกทั้งแหล่ง วิจัยเป็นกรุงเทพมหานคร ดังนั้นเพื่อให้การตั้งประเด็นคำถามสำหรับวิจัยครอบคลุมตามกรอบ แนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษาทั่วไป และของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 5 คน (ดังรายชื่อภาคผนวก) ทำให้ได้กรอบแนวคิดของแบบสอบถาม ตามปัจจัยที่ศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา

3. รวบรวมรายละเอียด กำหนดประเด็น และขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษาจาก เอกสารตำรา และการสัมภาษณ์ เพื่อจัดเป็นข้อรายการของแบบสอบถาม ได้ทั้งสิ้นจำนวน 90 ข้อ

4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการหาความเที่ยงตรง หาค่าอำนาจ จำแนก และการหาความเชื่อมั่น ดังนี้

4.1 ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัย นำแบบสอบถามทั้งหมดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความ ครอบคลุมของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาคัดเลือกข้อรายการจากที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกัน 3 ใน 5 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

อาจารย์ร่าสี	ทองสวัสดิ์	อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน
ดร.พัชรี	พลโยธิน	นักวิชาการศึกษา นักวิชาการระดับ 7
		สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผศ. อัญชลี ไสยวรรณ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร

ผศ. วัฒนา บุญฤทธิ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร

อาจารย์สำเร็จ จันทร์โอภากุล ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิฯ

จากผลการพิจารณาพบว่า จากจำนวนแบบสอบถาม 90 ข้อ มีเพียง 60 ข้อ เท่านั้น ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นตรงกัน 3 ใน 5 ท่าน พร้อมให้แก้ไขปรับภาษาแต่ละข้อ รายการให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา

4.2 การหาค่าอำนาจจำแนก ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร 20 คน ครูผู้สอน 30 คน จากโรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาส โรงเรียนวัดหนึ่ง และโรงเรียนสายน้ำทิพย์

นำคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้ไปหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-distribution) แบ่งเป็นกลุ่มสูง 25% กลุ่มต่ำ 25% แล้วเลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 60 ข้อ

4.3 หาค่าความเชื่อมั่นจากการทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้บริหาร 20 คน ครูผู้สอน 30 คน รวม 50 คน โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (∞ - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด .9218

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขออนุญาตนำตัวจากสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ถึงผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
3. ส่งแบบสอบถามและหนังสือตามข้อ 2 พร้อมกับซองเปล่าติดแสตมป์ โดยจำหน่ายซองถึงผู้วิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่าง และระบุวันส่งคืนไว้ด้วย กำหนดช่วงการเก็บข้อมูล คือ ระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2539
4. ได้ติดตามทวงแบบสอบถามเป็นรายบุคคล จนถึงครบกำหนดได้แบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 252 ฉบับ จากที่ส่งไปทั้งหมด 280 ฉบับ เป็นแบบสอบถามตอบกลับจากผู้บริหาร 65 ฉบับ และครู จำนวน 187 ฉบับ

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

1.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความเรียบร้อย ความถูกต้องสมบูรณ์ในการตอบ แล้วคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องไว้จากจำนวนทั้งหมด 252 ฉบับ พบว่า สมบูรณ์ทุกฉบับ

1.2 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ไปแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

1.3 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ โดยใช้มาตรฐานประมาณค่าของ ลิกเคอร์ต (Likert) ดังนี้

ถ้าตอบในช่วง น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ถ้าตอบในช่วง น้อย ให้ 2 คะแนน

ถ้าตอบในช่วง ปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ถ้าตอบในช่วง มาก ให้ 4 คะแนน

ถ้าตอบในช่วง มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

1.4 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน

1.5 แปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยกำหนดช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังระดับมากที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยนําระบบสอบถามทั้ง 2 ตอน ที่ตรวจให้คะแนน แล้วนำไปลงรหัสเพื่อนำไปใช้คำนวณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistic Package for Social Sciencetic Personal Computer Plus) ของสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยการหาค่าสถิติ และทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามตอนที่ 2 จะวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (X) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อรายด้าน และโดยรวมทุกด้าน

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วหาค่าร้อยละ

2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้โดยการคำนวณหาค่า t-test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาคะแนนเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

2. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร (ลัว่น สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 64)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสอง ของคะแนนแต่ละตัว
	$(\sum X)^2$	แทน	กำลังสองของผลรวม ของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิธีการของการแจกแจงที (t-distribution) โดยใช้สูตร (ลัว่น สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{N_H} + \frac{s_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ	t	คือ	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	\bar{X}_H	คือ	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	คือ	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	s_H^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	s_L^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	N_H	คือ	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	N_L	คือ	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตร Alpha Coefficient (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 171)

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	N	คือ	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_i^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_t^2	คือ	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือนี้ทั้งหมด

5. ทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของตัวแปรระหว่าง 2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 86)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ	X_1	เป็น	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	X_2	เป็น	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	N_1	เป็น	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	N_2	เป็น	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	s_1^2	เป็น	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	s_2^2	เป็น	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	อัตราส่วนวิกฤตที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบที
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
p	แทน	ความน่าจะเป็น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งให้แก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 261 ฉบับ ได้รับกลับมาทั้งสิ้น 252 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00 จำนวนที่เป็นผู้บริหาร 65 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.27 ครูผู้สอน 187 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.90 ซึ่งผลของการศึกษาจะแสดงดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แต่ละด้านดังแสดงในตาราง 2, 3, 4, 5 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แต่ละด้านดังแสดงในตาราง 6, 7, 8, และ 9 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารของครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จำนวนตามรายด้าน และโดยตาราง 10, 11, 12 และ 13

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารด้านงานวิชาการ

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน	3.34	0.96	4.30	0.82
2	กำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน โดยให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ	3.62	1.04	4.45	0.61
3	จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี และจัดประชุมชี้แจงบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนให้เข้าใจนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงาน	3.82	0.92	4.61	0.66
4	ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ตรงตามตารางกิจกรรมประจำวันของแผนการจัดประสบการณ์ให้ถูกต้องและครบถ้วน	4.18	0.73	4.62	0.74

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
5	มีการจัดทําบันทึกการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์	3.75	1.13	4.55	0.73
6	ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสไปหาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ มาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ	4.15	0.67	4.65	0.72
7	ส่งเสริมให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีพฤติกรรมสัมพันธ์ศึกษาด้วยความรักและเมตตาอย่างเสมอภาค	3.95	0.80	4.62	0.72
8	มีการวางระบบการจัดทําสื่อ การจัดหาสื่อ และการจัดทําบัญชีสื่อการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์	3.49	0.94	4.62	0.60
9	มีการจัดทําวิทยานิพนธ์ปฏิบัติการ และเครื่องมือการนิเทศภายในระดับก่อนประถมศึกษา เช่น แบบบันทึกการนิเทศ แบบสังเกตการสอน ฯลฯ	3.34	0.97	4.46	0.69
10	มีการประเมินผลและสรุปผลการนิเทศภายในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ	3.29	1.01	4.43	0.75

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
11	มีการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการวัดผลและประเมินผลด้านพัฒนาการและความพร้อมของเด็กแก่บุคลากรที่รับผิดชอบ	3.60	0.79	4.46	0.73
12	มีการจัดทําบันทึกพฤติกรรมพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์	3.85	0.97	4.51	0.66
13	มีการจัดทําสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและรายงานให้ผู้ปกครองรับทราบทุกภาคเรียน	4.60	0.55	4.71	0.70
14	มีการนำผลการประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษามาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.86	0.75	4.45	0.77

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
15	ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบมีการกำกับ ติดตามดูแลการวัดผลและประเมินผลเกี่ยวกับพัฒนาการและความพร้อมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้โดยจัดทำเป็นเอกสารที่สามารถตรวจสอบได้	3.75	0.94	4.58	0.73
	รวม	3.77	0.60	4.54	0.57

จากตาราง 2 พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาด้านงานวิชาการ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และมีความเห็นระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.60) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) และมีความเห็นในระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือข้อ 13 มีการจัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและรายงานให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ส่วนปัจจัยที่คาดหวัง พบว่า มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 13 มีการจัด

ทำสมุทราณายงานประจำตัวนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและรายงานให้ผู้ปกครองทราบ
ทุกภาคเรียน ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับสุดท้าย คือ ข้อ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา
และความต้องการในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งในระดับจังหวัดกลุ่มโรงเรียน
และโรงเรียน

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัย
ที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารด้าน
บุคลากร

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบใน แต่ละตำแหน่งไว้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติ ได้	4.06	0.90	4.54	0.75
2	มีการมอบหมายงานในหน้าที่ด้านการเรียน การสอนระดับก่อนประถมศึกษาให้คณะครู โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ด้านการสอน	4.13	0.82	4.56	0.74
3	มีการจัดประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านวิชาการแก่คณะครูเป็นประจำทุกเดือน	3.33	1.18	4.33	0.80
4	บุคลากรมีโอกาสดำเนินการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงาน สูงขึ้น โดยการได้รับการสนับสนุนให้ลา ศึกษาต่อ	3.75	1.03	4.44	0.70

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
5	บุคลากรมีโอกาสนในการเสนอความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายหรือการพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษา	3.72	0.92	4.37	0.78
6	บุคลากรได้รับการเอาใจใส่และให้สวัสดิการอย่างเหมาะสม	3.81	0.95	4.52	0.69
7	บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษามีความรู้หลักจิตวิทยาและทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี	3.77	0.77	4.59	0.84
8	บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา มีความประพฤติตามจรรยาบรรณและวินัยของข้าราชการครูเป็นอย่างดี	4.27	0.62	4.64	0.62
9	การประเมินผลงานของบุคลากรมีระบบความยุติธรรมและมาตรการที่ดี สามารถตรวจสอบและชี้แจงได้	4.04	0.81	4.53	0.83
10	การพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรกระทำโดยทีมงานที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีคุณธรรมเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียน	3.70	0.94	4.50	0.73

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
11	บุคลากรส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นอันที่จะสร้างผลงานโดยมีขวัญและกำลังใจดี	3.81	0.79	4.53	0.70
12	สัมพันธภาพระหว่างคณะครูโดยรวมมีความอบอุ่นและราบรื่นดี	3.86	0.79	4.63	0.76
13	บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษาที่มีภูมยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน	4.10	0.73	4.73	0.53
14	บุคลากรมีโอกาสดำเนินการอบรม ประชุมสัมมนา ตามโครงการที่หน่วยราชการหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้น โดยเสมอภาคกัน	4.32	0.68	4.64	0.60
15	มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและเต็มไปด้วยความจริงจัง	3.50	1.01	4.43	0.75
	รวม	3.88	0.61	4.54	0.60

จากตาราง 3 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อยังปัจจัยที่เป็นจริง ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านบุคลากร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) และมีความเห็นระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.61) ส่วนปัจจัยที่คาดหวัง โดยเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) และมีความเห็นในระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 14 บุคลากรมีโอกาสเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา ตามโครงการที่หน่วยราชการหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้นโดยเสมอภาคกัน ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 3 มีการประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการด้านงานวิชาการแก่คณะครูเป็นประจำทุกเดือน ส่วนปัจจัยที่คาดหวังพบว่า โดยเฉลี่ยมีความคาดหวังในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 13 บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับลูกศิษย์และชุมชน ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในลำดับสุดท้ายคือ ข้อ 3 มีการจัดประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการด้านงานวิชาการแก่คณะครูเป็นประจำทุกเดือน

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารด้านอาคารสถานที่

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	มีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	3.90	0.90	4.64	0.60
2	มีการจัดห้องเรียนที่มีลักษณะเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาอย่างเหมาะสม	4.01	0.64	4.75	0.50
3	สนับสนุนให้ครูพัฒนา ปรับปรุงและบำรุงรักษาอาคารเรียน ห้องเรียน เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี	3.92	0.73	4.67	0.56

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
4	ให้ความรู้แก่ครูในการใช้และบำรุงรักษาอาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า	3.63	0.80	4.47	0.68
5	จัดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลการใช้ประโยชน์และความปลอดภัยจากอาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้	3.63	0.87	4.50	0.64
6	มีอาคารเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.67	0.83	4.56	0.68
7	จัดให้มีมุมต่าง ๆ ภายในห้องเรียน เช่น มุมบ้าน มุมหมอ มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ มุมบล็อก ฯลฯ	4.16	0.67	4.73	0.61
8	จัดให้มีหนังสือเด็ก หรือมุมอนุบาลในห้องสมุดของโรงเรียน โดยมีหนังสืออย่างเพียงพอ	3.43	1.07	4.58	0.77
9	จัดให้มีเครื่องเล่น ในร่มและกลางแจ้ง เช่น สนามวิ่งเล่น สนามเด็กเล่น บ้านตุ๊กตา ฯลฯ	3.58	1.00	4.56	0.82

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
10	จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนนอน เช่น ที่นอน หมอน ผ้ารองนอน ฯลฯ	4.63	0.49	4.80	0.60
11	จัดให้มีตู้เก็บของ/เอกสารและป้ายนิเทศป้ายแสดงผลงานของนักเรียน	4.27	0.60	4.72	0.76
12	จัดให้มีศูนย์สื่อ - อุปกรณ์ เฉพาะการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา	3.09	1.19	4.47	0.80
13	จัดให้มีห้องสุขา อ่างล้างมือที่สะอาด ถูกลักษณะ เป็นสัดส่วนและเหมาะสมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา	3.24	1.13	4.53	0.69
14	จัดห้องเรียนที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีแสงสว่างเพียงพอรวมทั้งมีสถานที่ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมระดับก่อนประถมศึกษา	4.00	0.77	4.67	0.64
15	จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้เหมาะสมและอำนวยความสะดวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา	3.83	0.74	4.60	0.72
	รวม	3.80	0.53	4.62	0.55

จากตาราง 4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อบัณฑิตที่เป็นจริง ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านอาคารสถานที่ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และมีความคิดเห็นระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.53) ส่วนบัณฑิตที่คาดหวัง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) และมีความเห็นในระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่เป็นจริงมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 10 จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนนอน เช่น ที่นอน หมอน ผ้ารองนอน ฯลฯ ส่วนบัณฑิตที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือข้อ 12 จัดให้มีศูนย์สื่อ - อุปกรณ์ เฉพาะการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาส่วนบัณฑิตที่คาดหวัง พบว่า มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 10 จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับนอน เช่น ที่นอน หมอน ผ้ารองนอน ฯลฯ ส่วนบัณฑิตที่คาดหวังในลำดับสุดท้ายคือ ข้อ 4 ให้ความรู้แก่ครูในการใช้และบำรุงรักษาอาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า และข้อ 12 จัดให้มีศูนย์สื่อ - อุปกรณ์เฉพาะการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ตาราง 5 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	มีการวางแผนและจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอในการจัดทําและจัดหาลืออุปกรณ์การเรียนการสอนระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะ	3.66	0.87	4.66	0.60
2	ผู้บริหารงานมีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นหรือชุมชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	3.78	0.83	4.55	0.68
3	ผู้บริหารและคณะครูมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง ในด้านทฤษฎีและจิตวิทยาเด็กปฐมวัย	3.75	0.73	4.60	0.68
4	โรงเรียนจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยเฉพาะ	3.56	0.88	4.53	0.66
5	โรงเรียนรายงานผลการเรียน สุขภาพ การพัฒนาและพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างน้อยเดือนละครั้ง	3.86	0.74	4.55	0.70

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
6	จัดปฐมนิเทศชี้แจงผู้ปกครองให้เข้าใจ จุดมุ่งหมายแนวทางและหลักการในการจัด การศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา โดยมี ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาเป็นอย่างดี	4.06	0.95	4.61	0.65
7	จัดบริการตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำ โดยประสานงานกับฝ่ายสาธารณสุข	4.16	0.84	4.61	0.74
8	จัดบริการรับส่งนักเรียนและมีมาตรการรักษา ความปลอดภัย	3.10	1.43	4.23	1.01
9	จัดบริการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียน ได้รับอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ	4.36	0.70	4.70	0.68
10	มีโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน	3.95	0.94	4.50	0.89
11	มีผู้ช่วยในการดูแลเด็ก ห้องเรียนละ 1 คน	3.24	1.29	4.46	0.89
12	จัดให้มีเอกสาร คู่มือครู แนวการสอน แผนการจัดประสบการณ์ อย่างเพียงพอ	4.32	0.70	4.75	0.58
13	ผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ในการควบคุมดูแลการศึกษาในระดับก่อนประถม ศึกษา มีความรู้ มีทักษะและมีเวลาในการ นิเทศและมอบหมายงานอย่างเพียงพอ	3.88	0.88	4.70	0.63

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ผู้บริหาร N = 65			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
14	ผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมาย มีทักษะและเทคนิคในการสร้างขวัญและกำลังใจของครู	3.93	0.77	4.61	0.65
15	ผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นที่ศรัทธาและเชื่อถือของคณะครูเป็นอย่างดี	3.88	0.82	4.56	0.74
	รวม	3.82	0.55	4.57	0.58

จากตาราง 5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อบัญชีที่เป็นจริง ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีความเห็นระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.55) ส่วนบัญชีที่คาดหวัง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.57) และมีความเห็นในระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัญชีที่เป็นจริงมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 9 จัดบริการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนได้รับอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ส่วนบัญชีที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือข้อ 8 จัดบริการรับส่งนักเรียนและมีมาตรการรักษาความปลอดภัย ส่วนบัญชีที่คาดหวัง พบว่า มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 12 จัดให้มีเอกสาร คู่มือครู แผนการสอน แผนการจัดประสบการณ์อย่างเพียงพอ ส่วนบัญชีที่คาดหวังในลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 8 จัดบริการรับส่งนักเรียนและมีมาตรการรักษาความปลอดภัย

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
ด้านงานวิชาการ

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน	3.02	0.95	4.14	0.86
2	กำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน โดยให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ	3.26	0.98	4.20	0.81
3	จัดทบทวนที่ปฏิบัติงานประจำปี และจัดประชุมชี้แจงบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนให้เข้าใจนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติงาน	3.56	1.00	4.15	0.80
4	ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ตรงตามตารางกิจกรรมประจำวันของแผนการจัดประสบการณ์ให้ถูกต้องและครบถ้วน	3.95	0.74	4.25	0.89

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
5	มีการจัดทำบันทึกการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์	4.16	1.91	4.16	1.00
6	ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสไปหาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ มาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ	3.74	1.02	4.35	0.83
7	ส่งเสริมให้ครูทุกคนในโรงเรียนมีพฤติกรรมผู้สัมพันธ์ศึกษาด้วยความรักและเมตตาอย่างเสมอภาค	3.51	1.02	4.24	0.87
8	มีการวางระบบการจัดทำสื่อ การจัดหาสื่อ และการจัดทำคู่มือการเรียนการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์	3.36	0.97	4.19	0.88
9	มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติการ และเครื่องมือการนิเทศภายในระดับก่อนประถมศึกษา เช่น แบบบันทึกการนิเทศ แบบสังเกตการสอน ฯลฯ	3.26	0.91	3.96	0.83
10	มีการประเมินผลและสรุปผลการนิเทศภายในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ	3.22	0.95	3.95	0.88

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
11	มีการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการวัดผลและประเมินผลด้านพัฒนาการและความพร้อมของเด็กแก่บุคลากรที่รับผิดชอบ	3.24	0.95	4.12	0.89
12	มีการจัดทำบันทึกพฤติกรรมพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์	3.42	1.00	4.00	0.96
13	มีการจัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและรายงานให้ผู้ปกครองรับทราบทุกภาคเรียน	4.50	0.71	4.33	1.01
14	มีการนำผลการประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษามาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	3.86	0.82	4.26	0.92

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
15	ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบมีการกำกับ ติดตามดูแลการวัดผลและประเมินผลเกี่ยวกับพัฒนาการและความพร้อมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้โดยจัดทำเป็นเอกสารที่สามารถตรวจสอบได้	3.60	1.06	4.05	1.00
	รวม	3.58	0.59	4.16	0.69

จากตาราง 6 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านงานวิชาการ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) และมีความเห็นระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.59) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) และมีความเห็นในระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงมีการปฏิบัติในระดับมาก คือข้อ 13 มีการจัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและรายงานให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งในระดับจังหวัดกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ส่วนปัจจัยที่คาดหวัง พบว่า มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 6 ส่งเสริมให้ครูได้มี

โอกาสไปหาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ มาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 10 มีการประเมินผลและสรุปผลการนิเทศภายในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ

ตาราง 7 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านบุคลากร

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งไว้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้	3.76	0.90	4.13	0.94
2	มีการมอบหมายงานในหน้าที่ด้านการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาให้คณะครูโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการสอน	3.56	0.92	4.21	0.98
3	มีการจัดประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการด้านวิชาการแก่คณะครูเป็นประจำทุกเดือน	3.12	1.12	3.86	1.04
4	บุคลากรมีโอกาสได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น โดยการได้รับการสนับสนุนให้ลาศึกษาต่อ	3.30	1.06	3.94	1.08

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
5	บุคลากรมีโอกาสนในการเสนอความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายหรือการพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษา	3.16	1.05	4.02	0.99
6	บุคลากรได้รับการเอาใจใส่และให้สวัสดิการอย่างเหมาะสม	3.16	0.98	4.18	0.92
7	บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษามีความรู้หลักจิตวิทยาและทฤษฎีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี	3.43	0.91	4.29	0.84
8	บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา มีความประพฤติตามจรรยาบรรณและวินัยของข้าราชการครูเป็นอย่างดี	4.03	0.74	4.29	1.00
9	การประเมินผลงานของบุคลากรมีระบบความยุติธรรมและมาตรการที่ดี สามารถตรวจสอบและชี้แจงได้	3.40	0.95	4.08	1.03
10	การพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรกระทำโดยทีมงานที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีคุณธรรมเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียน	3.19	0.97	4.17	0.97

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
11	บุคลากรส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นอันที่จะสร้างผลงานโดยมีขวัญและกำลังใจดี	3.26	0.92	4.23	0.88
12	สัมพันธภาพระหว่างคณะครูโดยรวมมีความอบอุ่นและราบรื่นดี	3.54	0.93	4.21	1.00
13	บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษามีภพขยสัมพันธที่ตกับคูปครองและชุมชน	3.86	0.80	4.32	0.88
14	บุคลากรมีโอกาสเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนา ตามโครงการที่หน่วยราชการหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้น โดยเสมอภาคกัน	3.84	0.91	4.33	0.84
15	มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและเต็มไปด้วยความจริงจัง	3.20	1.02	4.09	0.91
	รวม	3.46	0.65	4.16	0.78

จากตาราง 7 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง ในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ด้านบุคลากร โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) และมีความเห็นระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.65) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังโดยเฉลี่ยอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) และมีความเห็นในระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงมีการปฏิบัติในระดับมาก คือ ข้อ 8 บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษาที่มีความประพฤติตามจรรยาบรรณและวินัยของข้าราชการครูเป็นอย่างดี ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 3 มีการประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการด้านงานวิชาการแก่คณะครูเป็นประจำทุกเดือน ส่วนปัจจัยที่คาดหวัง พบว่า มีความคาดหวังในระดับมาก คือ ข้อ 14 บุคลากรมีโอกาสเข้ารับการอบรมประชุมสัมมนาตามโครงการที่หน่วยราชการหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้น โดยเสมอภาคกัน ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในลำดับสุดท้ายคือ ข้อ 3 มีการจัดประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการด้านงานวิชาการแก่คณะครูเป็นประจำทุกเดือน

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
ด้านอาคารสถานที่

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	มีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	3.26	0.99	4.17	0.85
2	มีการจัดห้องเรียนที่มีลักษณะเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาอย่างเหมาะสม	3.72	0.90	4.29	0.94
3	สนับสนุนให้ครูพัฒนา ปรับปรุงและบำรุงรักษาอาคารเรียน ห้องเรียน เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี	3.65	0.90	4.26	0.90

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
4	ให้ความรู้แก่ครูในการใช้และบำรุงรักษาอาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า	3.30	0.93	4.08	0.96
5	จัดให้มีผู้รับผิดชอบดูแลการใช้ประโยชน์และความปลอดภัยจากอาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้	3.26	0.90	4.16	0.92
6	มีอาคารเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม	3.21	1.04	4.31	0.84
7	จัดให้มีมุมต่าง ๆ ภายในห้องเรียน เช่น มุมบ้าน มุมหม่อ มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ มุมบล็อก ฯลฯ	4.00	0.86	4.43	0.87
8	จัดให้มีหนังสือเด็ก หรือมุมอนุบาลในห้องสมุดของโรงเรียน โดยมีหนังสืออย่างเพียงพอ	3.24	1.16	4.22	0.97
9	จัดให้มีเครื่องเล่น ในร่มและกลางแจ้ง เช่น สนามวิ่งเล่น สนามเด็กเล่น บ้านตุ๊กตา ฯลฯ	3.02	1.19	4.40	0.83

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
10	จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนนอน เช่น ที่นอน หมอน ผ้ารองนอน ฯลฯ	4.36	0.71	4.31	0.98
11	จัดให้มีตู้เก็บของ/เอกสารและป้ายนิเทศ บ้ายแสดงผลงานของนักเรียน	3.78	1.03	4.31	0.97
12	จัดให้มีศูนย์สื่อ - อุปกรณ์ เฉพาะการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา	2.49	1.24	4.27	0.92
13	จัดให้มีห้องสุขา อ่างล้างมือที่สะอาด ถูกลักษณะ เป็นสัดส่วนและเหมาะสมกับ เด็กระดับก่อนประถมศึกษา	2.56	1.09	4.48	20.46
14	จัดห้องเรียนที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีแสงสว่างเพียงพอรวมทั้งมีสถานที่ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมระดับก่อนประถมศึกษา	3.71	0.88	4.36	0.88
15	จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้เหมาะสมและอำนวยความสะดวกต่อการประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ระดับก่อนประถมศึกษา	3.48	0.88	4.34	0.88
	รวม	3.40	0.64	4.30	0.72

จากตาราง 8 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง ในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ด้านอาคารสถานที่ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) และ มีความเห็นระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.64) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังโดยเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) และมีความเห็นในระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติในระดับมากคือ ข้อ 10 จัดให้มีอุปกรณ์ สำหรับนักเรียนนอน เช่น ที่นอน หมอน ผ้ารองนอน ฯลฯ ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็น ระดับสุดท้าย คือ ข้อ 6 มีอาคารเรียนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่วนปัจจัยที่คาดหวังพบว่า มีความคาดหวังในระดับมากคือ ข้อ 13 จัดให้ มีห้องสุขา อ่างล้างมือที่สะอาดถูกลักษณะ เป็นสัดส่วนและเหมาะสมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับสุดท้ายคือ ข้อ 4 ให้ความรู้แก่ครูในการใช้และบำรุงรักษาอาคาร สถานที่และ เครื่องมือ เครื่องใช้อย่างคุ้มค่า

ตาราง 9 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัย
ที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1	มีการวางแผนและจัดสรรงบประมาณ อย่างเพียงพอในการจัดทาและจัดหา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนระดับ ประถมศึกษาโดยเฉพาะ	3.34	1.00	4.33	0.82
2	ผู้บริหารงานมีความสามารถในการ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นหรือชุมชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา	3.41	0.93	4.31	0.81
3	ผู้บริหารและคณะครูมีความรู้ความเข้าใจ อย่างแท้จริง ในด้านทฤษฎีและจิตวิทยา เด็กปฐมวัย	3.47	0.86	4.31	0.84
4	โรงเรียนจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ ข่าวสารของโรงเรียนด้านการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา โดยเฉพาะ	3.35	1.09	4.20	0.85
5	โรงเรียนรายงานผลการเรียน สุขภาพ การพัฒนาและพฤติกรรมของนักเรียนให้ ผู้ปกครองทราบอย่างน้อยเดือนละครั้ง	3.03	0.99	4.04	0.84

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
6	จัดปฐมนิเทศชี้แจงผู้ปกครองให้เข้าใจ จุดมุ่งหมายแนวทางและหลักการในการจัด การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยมี ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาเป็นอย่างดี	3.46	1.04	4.18	0.92
7	จัดบริการตรวจสอบสุขภาพนักเรียนเป็นประจำ โดยประสานงานกับฝ่ายสาธารณสุข	3.53	0.97	4.24	0.89
8	จัดบริการรับส่งนักเรียนและมีมาตรการรักษา ความปลอดภัย	3.00	1.17	4.08	1.03
9	จัดบริการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียน ได้รับอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ	3.90	0.86	4.41	0.93
10	มีโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน	3.36	1.04	4.25	0.90
11	มีผู้ช่วยในการดูแลเด็ก ห้องเรียนละ 1 คน	2.67	1.44	4.37	0.94
12	จัดให้มีเอกสาร คู่มือครู แนวการสอน แผนการจัดประสบการณ์ อย่างเพียงพอ	3.94	0.93	4.29	0.93
13	ผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ในการควบคุมดูแลการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษา มีความรู้ มีทักษะและมีเวลาในการ นิเทศและมอบหมายงานอย่างเพียงพอ	3.47	0.96	4.26	0.82

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ครูผู้สอน N = 187			
		ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
14	ผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมาย มีทักษะและเทคนิคในการสร้างขวัญและกำลังใจของครู	3.22	1.01	4.30	0.90
15	ผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นที่ศรัทธาและเชื่อถือของคณะครูเป็นอย่างดี	3.58	0.96	4.24	0.90
	รวม	3.38	0.68	4.25	0.71

จากตาราง 9 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง ในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) และมีความเห็นระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.68) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) และมีความเห็นในระดับเดียวกันใกล้เคียงกัน (S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อ 9 จัดบริการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนได้รับอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือข้อ 11 มีผู้ช่วยในการดูแลเด็กห้องเรียนละ 1 คน ส่วนปัจจัยที่คาดหวัง พบว่า มีความคาดหวังในระดับมากคือ ข้อ 9 จัดบริการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนได้รับอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในลำดับสุดท้าย คือ ข้อ 5 โรงเรียนรายงานผลการเรียนสู่สภาพการพัฒนาระยะและพฤติกรรมของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ อย่างน้อยเดือนละครั้ง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวนรายด้าน

ตาราง 10 เปรียบเทียบปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามความเห็นของผู้บริหาร จำนวนเป็นรายด้านและโดยเฉลี่ย

รายการ	ผู้บริหาร N = 65				t
	ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านงานวิชาการ	3.77	0.60	4.54	0.57	8.42**
2. ด้านบุคลากร	3.88	0.61	4.54	0.60	7.18**
3. ด้านอาคารสถานที่	3.80	0.53	4.62	0.55	9.53**
4. ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา	3.82	0.55	4.57	0.58	9.89**
รวม	3.82	0.50	4.57	0.55	9.21**

* $p < .01$

จากตาราง 10 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริงกับปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยเฉลี่ยทุกด้านและแต่ละด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 11 เปรียบเทียบปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษาตามความเห็นของครูผู้สอน จำนวนเป็นรายด้านและโดยเฉลี่ย

รายการ	ครูผู้สอน N = 187				t
	ปัจจัยที่เป็นจริง		ปัจจัยที่คาดหวัง		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านงานวิชาการ	3.58	0.59	4.16	0.69	9.73**
2. ด้านบุคลากร	3.46	0.65	4.16	0.78	9.93**
3. ด้านอาคารสถานที่	3.40	0.64	4.30	0.72	13.37**
4. ด้านสัมมนการจัดการศึกษา	3.38	0.68	4.25	0.71	13.21**
รวม	3.45	0.57	4.22	0.68	12.44**

**p<.01

จากตาราง 11 พบว่า ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง กับปัจจัยที่คาดหวัง
ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยเฉลี่ยทุกด้านและแต่ละด้าน พบว่า แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นรายด้านและโดยเฉลี่ย

รายการ	ปัจจัยที่เป็นจริง				t
	ผู้บริหาร N = 65		ครูผู้สอน N = 187		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านงานวิชาการ	3.77	0.60	3.58	0.59	2.27**
2. ด้านบุคลากร	3.88	0.61	3.46	0.65	4.74**
3. ด้านอาคารสถานที่	3.80	0.53	3.40	0.64	4.94**
4. ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา	3.82	0.55	3.38	0.68	5.33**
รวม	3.82	0.50	3.45	0.57	4.87**

**p<.01

จากตาราง 12 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสนับสนุนการจัดการศึกษาและรวมทุกด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อบัณฑิตที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นรายด้านและโดยเฉลี่ย

รายการ	บัณฑิตที่คาดหวัง				t
	ผู้บริหาร N = 65		ครูผู้สอน N = 187		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านงานวิชาการ	4.54	0.57	4.16	0.69	4.37**
2. ด้านบุคลากร	4.54	0.60	4.16	0.78	3.98**
3. ด้านอาคารสถานที่	4.62	0.55	4.30	0.72	3.98**
4. ด้านสัมมนการจัดการศึกษา	4.57	0.58	4.25	0.71	3.68**
รวม	4.57	0.55	4.22	0.69	4.19**

**p<.01

จากตาราง 13 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อบัณฑิตที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสัมมนการจัดการศึกษาและรวมทุกด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อบัญชีที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อบัญชีที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อบัญชีที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีต่อบัญชีที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2539 จำนวน 261 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 70 คน ครูผู้สอน 191 คน ซึ่งได้มาจากการเทียบตารางสัดส่วนของเครจซี่ และมอร์แกน แล้วนำไปสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก ส่งแบบสอบถามแล้วได้กลับคืนมา 252 ฉบับ จำแนกเป็นผู้บริหาร 65 คน ครูผู้สอน 187 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ มีความเที่ยงตรง .9

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ในระหว่างวันที่ 11 พฤษภาคม 2539 - วันที่ 11 มิถุนายน 2539 ได้ข้อมูลกลับมาทั้งสิ้น 252 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS+ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และสถิติ

สรุปผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านงานวิชาการ มีความคิดเห็นต่อบัณฑิตที่เป็นจริง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.60) และต่อบัณฑิตที่คาดหวัง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บัณฑิตที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ มีการจัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและรายงานให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) ส่วนบัณฑิตที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือ ศึกษาศาสนาปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.96) ส่วนบัณฑิตที่คาดหวังพบว่า มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด คือ มีการจัดทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและรายงานให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.70) ส่วนบัณฑิตที่คาดหวังในลำดับสุดท้าย คือ ศึกษาศาสนาปัจจุบันปัญหา และความต้องการในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.82)

1.2 ด้านบุคลากร มีความคิดเห็นต่อบัณฑิตที่เป็นจริง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.61) และต่อบัณฑิตที่คาดหวัง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ บุคลากรมีโอกาสเข้าอบรมประชุมสัมมนาตามโครงการที่หน่วยราชการหรือ

หน่วยงานอื่นจัดขึ้น โดยเสมอภาคกัน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.68) ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มี การปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือ มีการประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการด้านงานวิชาการแก่คณะครู เป็นประจำทุกเดือน ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 1.18) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับมากที่สุด คือ บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ดีกับผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.53) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับสุดท้าย คือ มีการจัดประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการด้าน งานวิชาการแก่ครูเป็นประจำทุกเดือน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.80)

1.3 ด้านอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง โดยเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.53) และต่อปัจจัยที่คาดหวัง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติ มากที่สุด คือ จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียน เช่น ที่นอน หมอน ผ้ารองนอน ฯลฯ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.50) ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือ จัดให้มีศูนย์สื่อ - อุปกรณ์ เฉพาะการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 1.19) ส่วนปัจจัยที่ คาดหวังในระดับมากที่สุด คือ จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนนอนเช่น ที่นอน หมอน ผ้ารองนอน ฯลฯ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.60) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับสุดท้าย คือ ให้ความรู้แก่ครู ในการใช้และบำรุงรักษาอาคารสถานที่และเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.68) และจัดให้มีศูนย์สื่อ - อุปกรณ์เฉพาะระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.80)

1.4 ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง โดยเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.55) และต่อปัจจัยที่คาดหวัง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงที่มี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดคือ จัดบริการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนได้รับสารอาหารที่ ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.70) ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติ เป็นลำดับสุดท้าย คือ จัดบริการรับส่งนักเรียนและมาตรการรักษาความปลอดภัย ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 1.43) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับมากที่สุด คือ จัดให้มีเอกสาร คู่มือครูแนวการสอน แผนการจัดประสบการณ์อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.85) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังใน ระดับสุดท้าย คือ จัดบริการรับส่งนักเรียนและมีมาตรการรักษาความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 1.01)

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านงานวิชาการ มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.59) และต่อปัจจัยที่คาดหวังโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติมาก คือ มีการจัดทำสมุทราศรายงานประจำตัวนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา และรายงานให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.71) ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้ายคือ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.95) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับมากที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสไปหาความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนใหม่มาใช้ในกิจกรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.83) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในลำดับสุดท้าย คือ มีการประเมินผลและสรุปผลการนิเทศภายในระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.88)

2.2 ด้านบุคลากร มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.65) และต่อปัจจัยที่คาดหวัง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา มีความประพฤติตามจรรยาบรรณและวินัยของข้าราชการครูเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.74) ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือ มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้านงานวิชาการแก่คณะครูเป็นประจำทุกเดือน ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 1.12) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับมากที่สุด คือ บุคลากรมีโอกาสเข้ารับการอบรม ประชุมสัมมนาตามโครงการที่หน่วยราชการหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้นโดยเสมอภาคกัน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.84) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในลำดับสุดท้ายคือ มีการจัดประชุมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการด้านงานวิชาการแก่คณะครูเป็นประจำทุกเดือน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 1.04)

2.3 ด้านอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.68) และต่อปัจจัยที่คาดหวังโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดคือ จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนนอน เช่น ที่นอน หมอน ผ้ารองนอน

($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.71) ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้ายคือ จัดให้มีศูนย์สื่อ - อุปกรณ์เฉพาะการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 1.24) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับมาก คือ จัดใหม่ห้องสุขา อ่างล้างมือที่สะอาดถูกลักษณะเป็นสัดส่วน และเหมาะสมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.46) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในลำดับสุดท้ายคือ ให้ความรู้แก่ครูในการใช้และบำรุงอาคารสถานที่ และเครื่องมือเครื่องใช้ อย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.96)

2.4 ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.68) และต่อปัจจัยที่คาดหวังโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ จัดบริการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนได้รับสารอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.86) ส่วนปัจจัยที่เป็นจริงที่มีการปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย คือ มีผู้ช่วยในการดูแลเด็กห้องเรียนละ 1 คน ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 1.44) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในระดับมากคือ จัดบริการอาหารกลางวันเพื่อให้นักเรียนได้รับสารอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.93) ส่วนปัจจัยที่คาดหวังในลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนรายงานผลการเรียน สุขภาพ การพัฒนาและพฤติกรรมของผู้เรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างน้อยเดือนละครั้ง ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 12.03)

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

3.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยแล้วพบว่า เหมือนกันทั้ง 2 กลุ่ม

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านงานวิชาการ

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า ปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติจริงมาก คือ การจัดหาสมุดรายงานประจำตัวนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและรายงานให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน และปัจจัยยังเป็นปัจจัยที่ผู้บริหารคาดหวังมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะ เป็นสิ่งที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการจัดการศึกษา เนื่องจากสมุดรายงานมีความสำคัญต่อนักเรียน จากอบสันและคนอื่น ๆ (Jacobson and others. 1963 : 466 - 478) ได้เสนอแนะให้โรงเรียนจัดให้มีสิ่งพิมพ์และเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและสมุดรายงานเป็นเอกสารสำคัญในการสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบถึงผลการพัฒนาของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ภิญโญ สาร (2516 : 24) ที่ได้กล่าวว่า โรงเรียนควรจัดส่งสมุดรายงานผลการศึกษาและความเจริญงอกงามให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะรวมทั้งความคิดเห็นของครู การจัดทำรายงานเป็นส่วนหนึ่งที่คล้ายกับพอร์ทโฟลิโอ ซึ่งปัจจุบันได้มีการนำพอร์ทโฟลิโอ (Portfolio) มาประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ซึ่งจำเป็นต้องสื่อสารให้ผู้ปกครองรับรู้ความสำเร็จในผลงานเพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบและสนับสนุน (บุญเจติ ภิญโญ นันทพงษ์. 2540 : 29 - 36)

ส่วนปัจจัยที่คาดหวังสำหรับครูผู้สอนคือ การส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสไปหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ มาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เป็นดังนี้ เพราะครูจะมองตนเองในแง่ของบทบาทหน้าที่ที่จะต้องทำหน้าที่ในการสอนและปรับปรุงตนเองให้ทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (วิล อัมสมบุรณ์. 2537 : 121) กล่าวว่าครูต้องติดตามปรับปรุงความรู้ความสามารถและฝึกปฏิบัติด้านปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาวิชาชีพ ทั้งที่จัดขึ้นอย่างเป็นกิจลักษณะและในรูปแบบอื่น ๆ เพราะฉะนั้นครูจะต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 5 - 6) กำหนดว่า การจัดการ

ศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคตที่ต้องอาศัยนโยบายการให้การสนับสนุนจากทุกฝ่าย บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเข้าใจแนวทางการจัดการศึกษา และวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ให้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาเด็กที่ถูกต้อง โดยถือว่าความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงาน การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและเพื่อเด็กไทยทุกคน

2. ด้านบุคลากร

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เป็นจริงผู้บริหารเห็นว่าบุคลากรมีโอกาสรับการอบรม ประชุมสัมมนาตามโครงการที่หน่วยราชการหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้น โดยเสมอภาคกันสูงสุดในขณะที่ครูมีความคาดหวังในปัจจุบันสูงสุดเช่นกัน ที่เป็นเช่นนั้นเพราะการฝึกอบรมหรือการประชุมสัมมนาเป็นกระบวนการหนึ่งของการพัฒนาบุคลากร ซึ่ง กลุยา ดันดีผลาชีวะ (2537 : 4 - 5) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีการกระตุ้นและพัฒนาคนให้มีความตื่นตัวและขวนขวายในความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปหรือได้พัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้นอีกทั้งยังเป็นการดำรงไว้ซึ่งความรู้เดิมให้ใหม่และทันสมัยอยู่เสมอ ถึงแม้บุคคลผู้นั้นจะผ่านการศึกษาในระดับสูงมาแล้วก็ตาม การฝึกอบรมยังมีความจำเป็น เพราะช่วยให้คนทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในแง่ของการศึกษาปฐมวัย การฝึกอบรมมีความสำคัญและมีความจำเป็นมากขึ้น เมื่อภาวะของสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นตรงกัน

แต่ปัจจัยที่ผู้บริหารคาดหวังด้านบุคลากร คือ บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527 : 21) ที่ให้ผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียน และหมู่บ้านตามวัตถุประสงค์ คือ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาคณะ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนที่โรงเรียนรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามในความคิดเห็นของครูผู้สอนยังเห็นว่าในภาวะที่เป็นจริงในปัจจุบัน ครูมีความประพฤติตามจรรยาบรรณและวินัยของข้าราชการครูเป็นอย่างดี ซึ่งในประเด็นนี้จะเป็นส่วนเสริมความคาดหวังของผู้บริหารในแง่ของการมีมนุษยสัมพันธ์

3. ด้านอาคารสถานที่

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา คือ จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนนอน เช่น ที่นอน หมอน ผ้ารองนอน ฯลฯ ซึ่งเป็นปัจจัยเดียวกัน ในแง่ของการบริหารอาคารสถานที่และอุปกรณ์สำหรับนักเรียน โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่ต้องจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2538 : 5) ที่กำหนดให้การจัดกิจกรรมในช่วงเวลา 12.00 น. - 14.00 น. เป็นการนอนพักผ่อนของนักเรียน ทั้งนี้เพราะต้องการให้เด็กได้พักผ่อนได้เต็มที่ สิ่งที่โรงเรียนจะกระทำคือการอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดที่นอน หากว่ามีคุณภาพและเพียงพอ ย่อมหมายถึงเด็กได้รับการดูแลเป็นอย่างดีด้านสุขภาพอนามัย รวมถึงความพึงพอใจของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านการเอื้ออำนวยความสะดวกทางด้านกายภาพนี้ เป็นภารกิจของผู้บริหารที่จะต้องกระทำ ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 21) ที่กำหนดให้จัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณห้องเรียนให้มีสภาพและบรรยากาศคล้ายคลึงกับบ้านมากที่สุด โดยจัดให้ถูกสุขลักษณะ โดยใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอน ส่วนห้องอาหารแยกต่างหาก จัดอุปกรณ์ประจําห้องไว้ให้พร้อม ตกแต่งห้องเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ส่วนครูผู้สอนมีความเห็นว่า ปัจจัยที่เป็นจริง คือ จัดให้มีศูนย์สื่ออุปกรณ์ เฉพาะการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แต่สิ่งที่ครูผู้สอนคาดหวังมากที่สุด คือ จัดให้มีห้องสุขา อ่างล้างมือที่สะอาดถูกสุขลักษณะ เป็นสัดส่วนและเหมาะสมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ที่เป็นเช่นนั้น เพราะบทบาทของครูปฐมวัยไม่ใช่เป็นแต่เพียงผู้สอน แต่ครูปฐมวัยจะต้องเข้าใจถึงพัฒนาการและหลักการสอน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2540 : 69 - 70) พบว่า บทบาทของครูปฐมวัยในทศวรรษหน้า (2541 - 2550) 3 อันดับแรก คือ บทบาทของครูปฐมวัยในฐานะของผู้สร้างเสริมการเรียนรู้ ผู้ดูแลเด็กและนักพัฒนาเทคโนโลยีการสอนในทศวรรษหน้า บทบาทของครูปฐมวัยไม่เจาะจงเฉพาะการสร้างเสริมการเรียนรู้แก่เด็กเพียงอย่างเดียว ครูยังต้องมีบทบาทในการดูแลเด็กด้วย ภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมมีผลต่อบทบาทของครู ดังนั้นการมีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก จึงเป็นปัจจัยที่คาดหวังและจำเป็น

4. ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่าปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา คือ การจัดบริการอาหารกลางวันเพื่อให้เด็กได้รับสารอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่ครูผู้สอนมีความคาดหวังสูงสุดด้วย ชต ไกรดิษฐ์ (2518 : 16) กล่าวว่า การบริการอาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีถึงสวัสดิการของนักเรียน ในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาด้านร่างกาย ซึ่งนอกจากนักเรียนจะได้รับการแก้ไขปัญหาโภชนาการและส่งเสริมสุขภาพแล้ว ยังเป็นการให้ความรู้ที่ถูกต้องในด้านโภชนาการและสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหารอีกด้วย การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทยแต่อดีต พบว่า ครูต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กเรื่องการกินการนอน การอบรมสั่งสอนและการศึกษา ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้ว การดูแลเด็กก็ยังเป็นหน้าที่ของครู นอกจากนี้ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2540 : 70) ยังกล่าวว่าบทบาทของครูปฐมวัยไม่เจาะจงแต่เฉพาะการสร้างเสริมการเรียนรู้แก่เด็กเพียงอย่างเดียว แต่ครูยังต้องมีบทบาทให้การดูแลเด็กด้วย ภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมมีผลกระทบต่อบทบาทของครู และสอดคล้องกับ เบญจา แสงมลิ (2522 : 48) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาไว้ 5 ประการ ดังนี้คือ เพื่อส่งเสริมร่างกายและจิตใจของเด็กให้มีความสุขสมบูรณ์ เพื่อฝึกอบรมนิสัยที่ดีแก่เด็ก เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อฝึกให้เด็กช่วยเหลือตัวเองได้ และประการสุดท้ายเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูตอนกลางวันให้แก่ผู้ปกครอง

ส่วนผู้บริหารมีความคาดหวังว่า การจัดให้มีเอกสาร คู่มือครู แผนการสอน แผนการจัดประสบการณ์อย่างเพียงพอ เป็นความคาดหวังสูงสุด ที่เป็นเช่นนั้นเพราะแนวความคิดของผู้บริหารด้านงานวิชาการ จะให้ความสำคัญกับเอกสารงานวิชาการ ทั้งนี้เพราะงานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของผู้บริหาร ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2525 : 18 - 20) จำแนกขอบข่ายไว้ดังนี้คือ งานซึ่งเริ่มตั้งแต่การรับเด็กเข้าเรียน การจัดครูประจำชั้น ประจำวิชา การจัดตารางสอน การเตรียมงานก่อนเปิดเรียน การจัดบริการเอกสารทางวิชาการ เช่น หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอน กำหนดการสอนและแบบเรียนต่าง ๆ

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ข้อต่างกันคือผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริงด้านบุคลากรอยู่ในระดับสูง ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริงกับงานวิชาการอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 24 - 25) ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้เพียงพออย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพราะการศึกษาในระดับนี้หลักการและวิธีการที่แตกต่างจากการศึกษาระดับอื่นโดยสิ้นเชิง ดังนั้นการพัฒนากุศลกรจึงมีความสำคัญยิ่ง โดยกำหนดนโยบายและเป้าหมายการพัฒนากุศลกร 4 ระดับ คือ ระดับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ระดับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ระดับสำนักงานประถมศึกษาอำเภอและระดับโรงเรียน โดยระดับโรงเรียนกำหนดให้ดำเนินการดังนี้ รับทราบนโยบายเพื่อดำเนินการพัฒนากุศลกร เผยแพร่วัฒนธรรมเกี่ยวกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา รับการนิเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการนิเทศภายในเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมเข้าสอนในชั้นระดับก่อนประถมศึกษาและส่งเข้าอบรม

ส่วนครูผู้สอนเห็นว่าปัจจัยด้านงานวิชาการ เป็นปัจจัยที่มีอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก เนื่องจากได้รับการพัฒนาตามนโยบายของฝ่ายบริหาร ซึ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จะมีนโยบายที่จะพัฒนากุศลกรด้านวิชาการให้สามารถจัดประสบการณ์ได้โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 17) ได้จัดทำแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาให้แก่ครูผู้สอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดูลย์ (2525 : 18) ที่กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ที่จะต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับการแสวงหาและเขียนปรัชญาจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนออกมาให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี รู้จักก่นำให้ครูใช้และทำแผนการสอน โครงการสอนหรือบันทึกการสอน รู้หลักในการทำตารางสอน จัดวิชาการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นผู้ให้การนิเทศ รู้จักการเลือกและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดห้องสมุดให้ครูและนักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

ส่งเสริมให้ครูรู้จักวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนและนำผลการประเมินมาปรับปรุงครูในด้านการเรียนการสอน

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาทั้ง 4 ด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่คาดหวัง ด้านอาคารสถานที่สูงเช่นเดียวกัน และเมื่อจัดลำดับจะเหมือนกันในแต่ละด้านตามลำดับดังนี้ คือด้านอาคารสถานที่ ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษาด้านงานวิชาการและด้านบุคลากร โดยค่าคะแนนเฉลี่ยของด้านงานวิชาการ และด้านบุคลากรมีค่าเท่ากัน การที่ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคาดหวังด้านอาคารสถานที่เป็นอันดับแรก เป็นเช่นนี้เพราะอาคารสถานที่นับว่าเป็นสิ่งเชิดชูตาแก่สถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นการบริหารงานอาคารสถานที่จึงเป็นงานที่ช่วยส่งเสริมการทำงานด้านอื่น ๆ ให้ดำเนินไปด้วยความสะดวกสบาย เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจัดสถานที่ทำงานและอุปกรณ์การทำงานให้ได้รับความสะดวกสบายเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความจำเป็นเท่าที่โรงเรียนจะสามารถอำนวยความสะดวกได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จิตรชัย อรรถนันท์ (2524 : 215 - 219) กล่าวว่า การบริหารเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่สูงสุดในโรงเรียน ดังนั้นจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ทุกเรื่องเกี่ยวกับอาคารสถานที่ นับตั้งแต่การวางแผน การก่อสร้าง การซ่อมแซมรักษา การรื้อถอน เพื่อตัดแปลงใช้ประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งมีอยู่ 7 ขั้นตอน คือ การวางแผนโรงเรียน การจัดทำงบประมาณเกี่ยวกับอาคารสถานที่ การใช้และบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การรื้ออาคารหรือสิ่งก่อสร้างในบริเวณที่จัดซื้อที่ดิน การจ้างเกี่ยวกับอาคารสถานที่และการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2523 : 24) กำหนดระบบการบริหารงานอาคารสถานที่ให้ครอบคลุมการวางแผนการใช้ การควบคุมดูแล การซ่อมแซมบำรุงรักษา และการประเมินผลการใช้ โดยบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนควรร่วมมือกันในการวางแผนการใช้และควบคุมการใช้ เพื่อให้อาคารสถานที่เกิดประโยชน์สูงสุด มีการตรวจตราเพื่อซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อย่างปลอดภัย มีระบบการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่จากบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาคารสถานที่ส่วน เยาวพา เดชะคุปต์ (2536 : 205) กล่าวว่า การจัดอาคารสถานที่และห้องเรียน สำหรับเด็กปฐมวัย ควรคำนึงว่าเด็กมีความแตกต่างจาก

ผู้ใหญ่ ความต้องการการใช้เนื้อที่จึงแตกต่างกัน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 21) ได้เสนอแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนในระดับก่อนประถมศึกษาที่มีความสำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อจะได้ดำเนินการส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับนี้ได้อย่างถูกต้อง ให้สอดคล้องกับแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะต้องควบคู่ไประหว่างงานด้านการบริหาร และงานด้านการปฏิบัติการของครู กล่าวคือ ผู้บริหารควรพัฒนางานทั้งส่วนที่เป็นการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ควบคู่กันไปกับงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นการสนองตอบปัจจัยที่ครุคาดหวัง

1.2 สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ควรให้ความสำคัญต่อการบริหารให้ครอบคลุมต่อยังปัจจัยทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะด้านอาคารสถานที่ และด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อเป็นการศึกษาความแตกต่างหรือความเหมาะสมที่อาจจะมิระหว่างกรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด ดังนี้

2.1.1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ

2.1.2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาระดับเขตการศึกษา

2.1.3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัยการวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ ฯ ; กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2534. อัดสำเนา.
- _____. รายงานสัมมนาเหตุการณ์การเรียนการสอนก่อนวัยเรียน ระหว่างวันที่ 14 - 16 กันยายน 2536. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2536.
- การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, สำนักงาน. ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการศึกษา. เอกสารลำดับที่ 37/2535. กรุงเทพฯ ฯ : หน่วยงานพิเศษ, 2535.
- _____. แผนปฏิบัติการและผลการจัดสรรงบประมาณ ปีงบประมาณ 2538. เอกสารลำดับที่ 24/2537. กรุงเทพฯ ฯ : ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ, 2537.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. การฝึกอบรม. เอกสารประกอบคำสอบ ปว.671. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.
- _____. "รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทของครูปฐมวัยในทศวรรษหน้า (2541 - 2550)," วารสารการศึกษาปฐมวัย, 1(3) : 70 ; กรกฎาคม 2540.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. หน่วยงานพิเศษ. แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520 (ฉบับที่ 9). ม.ป.ท., 2520. อัดสำเนา.
- _____. คู่มือการบริหารโรงเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.
- _____. แนวการจัดโรงเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.
- _____. แนวการจัดโรงเรียนอนุบาล. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525.
- _____. การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : กรมการศาสนา, 2527ก.
- _____. เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 9 การนิเทศการสอนชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ ฯ : ศรีเมืองการพิมพ์, 2527ข.
- _____. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527ค.

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอน
ชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : การศาสนา, 2527.
- เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 9
การนิเทศการศึกษาชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ ฯ : ศูนย์สภาลาดพร้าว, 2529.
- คู่มือการวัดและประเมินความพร้อมในการเรียนระดับก่อนประถมศึกษา.
เอกสารกองวิชาการที่ 30/2534. กรุงเทพฯ ฯ : เรืองพิมพ์ศูนย์สภาลาดพร้าว, 2534.
- "คู่มือการวัดและประเมินความพร้อมในการเรียนระดับก่อนประถมศึกษา.
เอกสารกองวิชาการที่ 30/2534. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ศูนย์สภาลาดพร้าว, 2534.
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ ฯ : อมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ป,
2535.
- เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหารศึกษาระดับสูง. กรุงเทพฯ ฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536.
- คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : ศรีเมืองการพิมพ์,
2537.
- รายงานการจัดการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2537. กรุงเทพฯ ฯ : ฝ่ายแผนงาน
และงบประมาณ, 2537ข.
- รายงานการวิจัยการศึกษาผลการทดลองใช้แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาล
ศึกษา พุทธศักราช 2536. เอกสาร กองวิชาการ ลำดับที่ 14/2537.
กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ศูนย์สภาลาดพร้าว, 2537ค.
- "สาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษา ปี 2539," ข่าวการประถมศึกษา.
13(596) : 3 ; 23 กุมภาพันธ์ 2538.
- คู่มือการคำนวณเกณฑ์มาตรฐานอัตราค่าจ้างข้าราชการครูในสถานศึกษาสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ ฯ : กองการเจ้าหน้าที่, 2538.
- แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษาพุทธศักราช 2536. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์ศูนย์สภาลาดพร้าว, 2538.
- "สาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษา,"
ข่าวการประถมศึกษา. 13(596) : 23 กุมภาพันธ์ 2538.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ. 2540 - 2544). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

_____. "โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา," ชุดฝึกอบรม
บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 3 การประเมินพัฒนาการของเด็กระดับก่อน
ประถมศึกษา. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. แนวการพัฒนาโรงเรียนเอกชนประเภท
สามัญศึกษา ระดับอนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2532.

จิตกร ตั้งเกษมสุข. ชุดตำราเรียงความเป็นมาของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ :
บางกอกการพิมพ์, 2525.

ฉัตรชัย อรรถนันท์. หลักการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, 2524.

ชด ไกรดิษฐ์. "ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง," ประชาศึกษา. 27(4) :
10 - 14 ; พฤศจิกายน 2518.

ทีศนา แชมมณี และคนอื่น ๆ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ เอส เอ็ม เอ็ม, 2525.

_____. "การสัมมนา," เอกสารประกอบการบรรยายวิชาสัมมนาเกี่ยวกับการบริหาร
การศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2529.

นิพนธ์ กินาวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและนิตศการศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2523.

หนังสือ พฤษะวัน. การประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

บัญญัติ น้ำเพชร. "การบริหารการเงินในโรงเรียน," ใน ชี้ทางนักบริหารการศึกษา.
หน้า 81. ม.ป.ท., ม.ป.ป.

- ประภาพักษ์ นิลอรุณ. เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
หน่วยที่ 5 การผลิตและการใช้สื่อเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2513.
- พัชรี ผลโยธิน. "การนิเทศการศึกษากับการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน," ชุดฝึกอบรม
บุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 4 การพัฒนาและการนิเทศครูระดับก่อน
ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
2529.
- ภรณ์ คุรุทัศนะ. เด็กก่อนวัยเรียน เรียนรู้อะไร อย่างไร. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถาน
สงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2523.
- ภิญโญ สาร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2516.
- _____. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2523.
- _____. การลงทุนเพื่อการศึกษา. สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2524.
- _____. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2526.
- _____. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- เยาวพา เตชะคุปต์. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- เลิศลักษณ์ สุขแก้ว. การศึกษาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนใน
โครงการอนุบาลชนบทของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- วราภ รักสกุลไทย. ความสำคัญของการให้การศึกษาแก่ระดับก่อนประถมศึกษา. เอกสาร
การประชุมปฏิบัติการวิทยากรแกนนำการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2530 รุ่นที่ 4 วันที่ 26 มีนาคม
2530 ณ โรงแรมนครเกษม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์, 2530.

- วิไล อิ่มสมบูรณ์. ชีวิตและงานของราวี ทองสวัสดิ์. กรุงเทพฯ : แบลน พับลิชชิ่ง, 2537.
- ศิริวรรณ บัณฑิต. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ กษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537. อัดสำเนา.
- ศึกษาศึกษา, กระทรวง. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงหมวดบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- สมคิด แก้วสนธิ. "การพัฒนาคุณภาพครูในประเทศไทย," ข่าวสารหน่วยพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอน. 1 : 9 - 12 ; มีนาคม 2520.
- สมมาตร ปทุมวัลย์. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตามโครงการอเนกชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- สมหมาย แดงสกุล. คู่มือการจัดสัมมนา. (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ภาควิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน, ม.ป.ป.
- สาลี เป้าสุวรรณ. การบริหารโรงเรียนอนุบาลจากประสบการณ์. ม.ป.ท., 2527. สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2532.
- สุพิชญา ธีรกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2522. อัดสำเนา.
- สุนทร บิยะวัฒน์. เอกสารประกอบการอบรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษ. ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- สุนณา พานิช. การเตรียมตัวความพร้อมเด็ก. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. การบริหารงานกิจการนักเรียน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520. อัดสำเนา.
- โสภิตอนงค์ บุญช่วย. สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

- Campbell, Ronald F., John E., Jr. Corbally and John A. Ramseyer.
Introduction to Educational Administration. Boston : Allyn
and Bacon Inc., 1967.
- Faber, Charles F. and Gillbert F. Chearon. Elementary School
Administration. New York : Holt Rineheart and Winston Inc.,
1970.
- Jacobson, Paul B. and others. The Effective School Principal.
Eglewoofd Cliffs, N.J. Prentice - Hall, 1963.
- Mathews, Con E., "Key to Effective School Community Relations,"
School Executive's Guide. 1964.

ภาคผนวก

ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

1. นางสาวราศี ทองสวัสดิ์ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลสามเสน
2. ดร.พัชรี พลโยธิน นักวิชาการ ระดับ 7 สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ
3. ผศ. อัญชลี ไสยวรรณ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร
4. ผศ. วัฒนา บุญญฤทธิ์ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร
5. นายสำเร็จ จันทรโสภา ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิยาศ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

๔
เรื่อง

ปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวัง ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา
2. ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยบริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 2
3. แบบสอบถามชุดนี้ทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการหรือผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนชั้นอนุบาลเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ด้านสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้ ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการวิจัยอย่างเคร่งครัด จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานและสถานภาพทางราชการของท่าน แต่ประการใด ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามฉบับนี้อย่างครบถ้วน และตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

- () ผู้บริหารโรงเรียน
- () ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการหรือผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ
- () ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความคิดเห็นของท่าน ที่มีต่อบัจจัยที่เป็นจริง และบัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสนับสนุนการจัดการศึกษา จำนวน 60 ข้อ ในแต่ละข้อให้ท่านแสดงความคิดเห็นเป็นสองส่วน

ส่วนแรก เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับบัจจัยที่เป็นจริง

ส่วนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับบัจจัยที่คาดหวัง ซึ่งท่านต้องการให้มีส่วนในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

คำชี้แจง โปรดอ่านรายการต่อไปนี้และพิจารณาบัจจัยที่เป็นจริง ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในปัจจุบันว่าอยู่ในระดับใด และบัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ที่ต้องการให้มีส่วนว่าควรอยู่ในระดับใด ในแต่ละส่วนดังนี้

ข้อ	ปัจจัยในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา	ปัจจัยที่เป็นจริง					ปัจจัยที่เป็นจริง				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
00	มีการจัดแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคลากรระดับก่อน ประถมศึกษา										

จากตัวอย่างข้างต้น

ข้อ 0 หมายความว่า โรงเรียนมีการจัดทำตาราง/เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในปัจจุบันในระดับที่น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย และท่านคาดหวังต้องการให้มีขึ้นในระดับมาก

ข้อ 00 หมายความว่า โรงเรียนมีการจัดแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษาไว้อย่างชัดเจนเป็นปัจจุบัน ในระดับปานกลาง แต่ท่านคาดหวังต้องการให้มีในระดับที่มากที่สุด

ข้อ	ปัจจัยในการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา	ปัจจัยที่เป็นจริง					ปัจจัยที่คาดหวัง				
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
15.	ผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็น ที่ศรัทธา และ เชื่อถือของคณะครู เป็นอย่างดี										

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่งที่ได้สละเวลาอันมีค่า ตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูล
ในการวิจัยครั้งนี้ และได้โปรดส่งคืนตามที่อยู่หลังแบบสอบถาม ภายในวันที่ 11 มิถุนายน
2539

ปราณี จักขุประเสริฐ ผู้วิจัย

ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ชื่อโรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน
1. โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก	3	12
2. โรงเรียนพญาไท	3	12
3. โรงเรียนวัดอมรินทราราม	3	10
4. โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ	3	12
5. โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม	3	8
6. โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทรราชสรัยฯ	3	8
7. โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศน์	4	12
8. โรงเรียนบางบัว	4	8
9. โรงเรียนประถมทวีธาภิเศก	3	8
10. โรงเรียนมหาวิรานุวัตร	3	8
11. โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ	3	10
12. โรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส	3	8
13. โรงเรียนวัดชนะสงคราม	2	6
14. โรงเรียนวัดช่างเหล็ก	2	6
15. โรงเรียนวัดหงส์รัตนาราม	3	6
16. โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง	3	12
17. โรงเรียนวัดนาคปรก	2	6
18. โรงเรียนประถมบางแค	4	8
19. โรงเรียนวัดสังข์กระจายฯ	2	4
20. โรงเรียนดาราคาม	3	8
21. โรงเรียนบ้านหนองบอนฯ	3	6
22. โรงเรียนวัดมหาบุศย์ฯ	3	9
รวม	65	187

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางปราณี จักขุประเสริฐ
วันเกิด	18 มีนาคม 2489 ณ บ้านเลขที่ 60 หมู่ 5 ตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
การศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกองทัพกอบกู้บัณเฑาะฐ "เพชรารุทวิทยา" จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2500 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2506 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) วิทยาลัยครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ปีการศึกษา 2508 ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.บ.) ศึกษาด้วยตนเอง ปีการศึกษา 2512 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกภาษาไทย วิชาโท ประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2517 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2540
ตำแหน่งหน้าที่	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 7 โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ
ที่อยู่ปัจจุบัน	622/73 หมู่บ้านเมืองเพชรวิลล่า ถนนฉิมพลี - วัดเงิน แขวงคลองซึกพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170

ปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

ของ

ปราณี จักขุประเสริฐ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2540

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน ที่มีต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 65 คน และครูผู้สอน จำนวน 187 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แบบมาตราส่วนประมาณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากต่อปัจจัยที่เป็นจริงทุกด้าน ผู้บริหารมีความคิดเห็นค่อนข้างสอดคล้องกัน ต่อปัจจัยที่คาดหวังในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก ต่อปัจจัยที่เป็นจริงและปัจจัยที่คาดหวังทั้ง 4 ด้านเช่นกัน
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เป็นจริง และปัจจัยที่คาดหวังทั้ง 4 ด้านในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

REAL AND EXPECTED FACTORS FOR PRE-PRIMARY EDUCATION MANAGEMENT
AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS AND TEACHERS IN PRIMARY
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE
OF BANGKOK METROPOLITAN PRIMARY EDUCATION

AN ABSTRACT

BY

PRANEE JUGKUPRASERT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

November 1997

The purpose of this study was to prove the opinions of administrators and teachers on the real and expected factors for pre-primary education management in primary schools under the Jurisdiction of the Office of Bangkok Metropolitan.

The samples were selected for giving responses according to this research comprised of 65 administrators and 187 teachers.

The instrument used for collecting data was the five-point rating scale questionnaire of 4 pre-primary education management factors, constructed. The data was analyzed by means, standard deviation and the t-test.

The results were as follows:

1. Administrators had highly opinions toward the real factors and most highly in expected factors but teachers had most highly opinions toward the real and expected factors as the same.

2. Administrators and teachers had different opinions toward the real and expected factors at 0.1 level of significance.